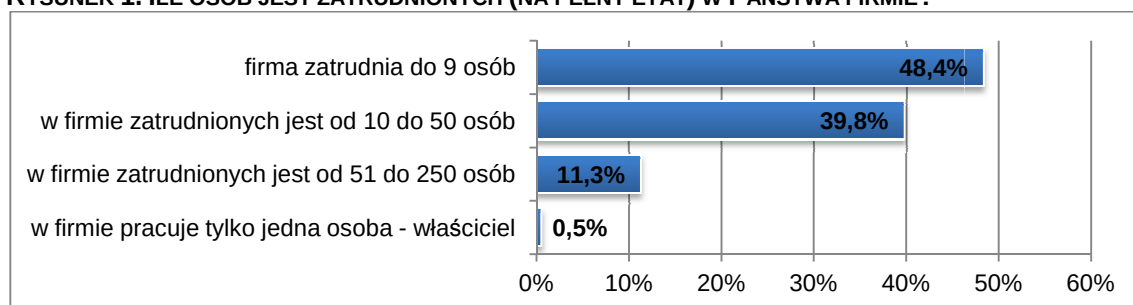

1. Charakterystyka badanych podmiotów

Wywiady w głównej mierze zostały przeprowadzone wśród firm mikro, zatrudniających do 9 pracowników, które stanowiły w badanej populacji 48%. Kolejną najczęściej reprezentowaną grupą były firmy małe, zatrudniające od 10 do 50 pracowników (40%). Ponadto w badaniu udział wzięli również przedstawiciele firm średnich - zatrudniających od 51 do 250 pracowników (11,3%) oraz niewielki odsetek (1%) firm, w których pracuje tylko jedna osoba (samozatrudnienie) (*rysunek 1*).

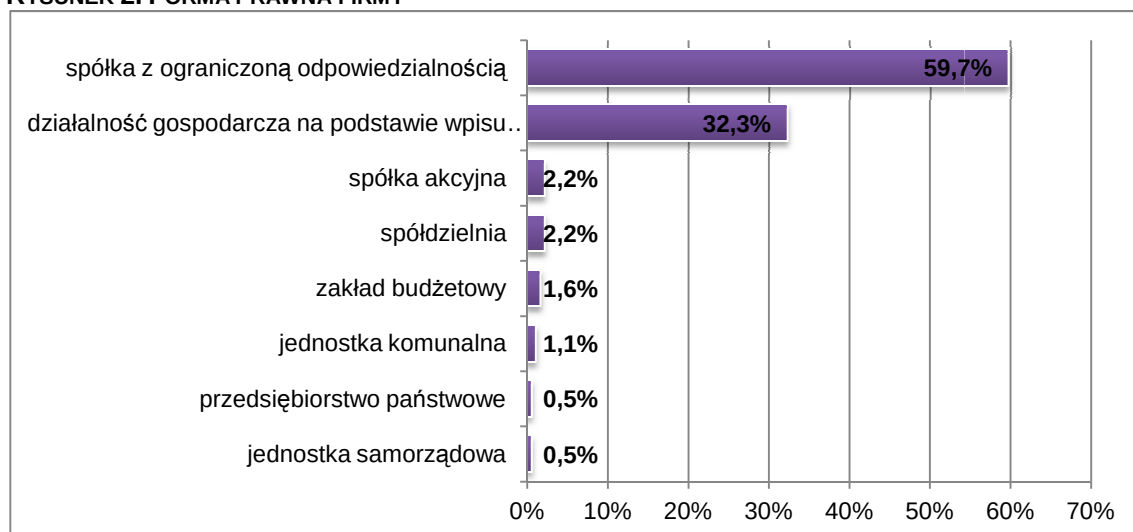
RYSUNEK 1. ILE OSÓB JEST ZATRUDNIONYCH (NA PEŁNY ETAT) W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Biorąc pod uwagę formę prawną badanych firm można zauważyć, że dominującą grupę stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (59,7%) oraz firmy prowadzące działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru (32,3%). Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia *rysunek 2*.

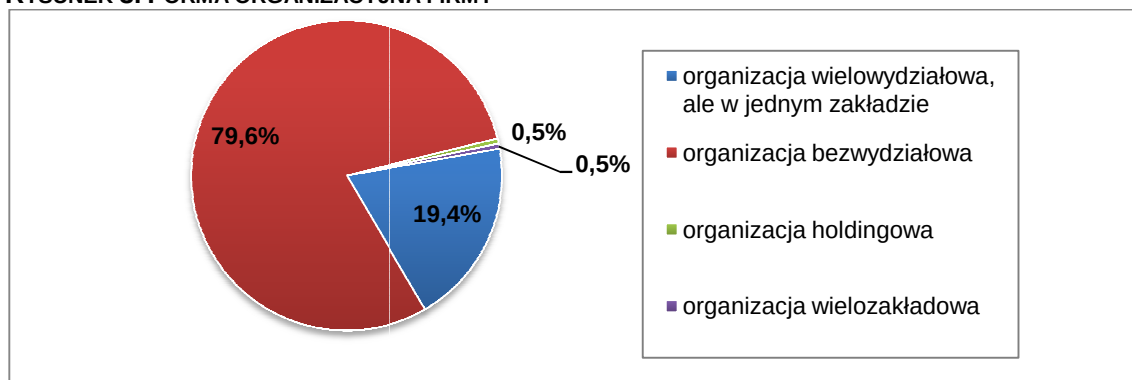
RYSUNEK 2. FORMA PRAWNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość firm, które wzięły udział w badaniu posiadała bezwydziałową strukturę organizacyjną (79,6%) oraz wielowydziałową, ale w jednym zakładzie (19,4%). Przedsiębiorstwa wielozakładowe oraz holdingowe stanowiły 1% badanej populacji (rysunek 3).

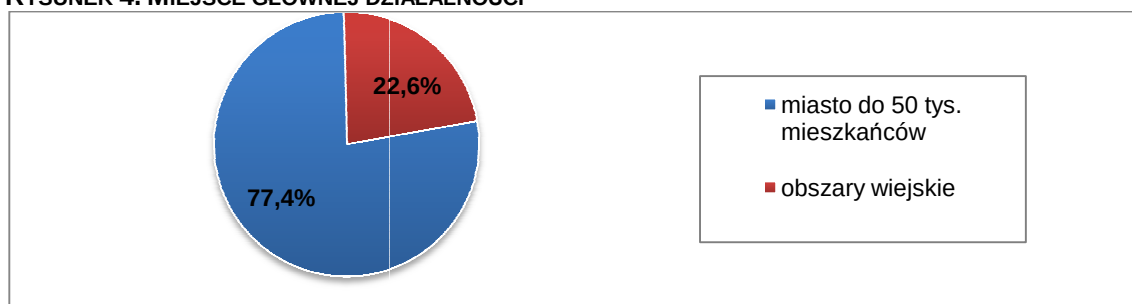
RYСУNEK 3. FORMA ORGANIZACYJNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość badanych podmiotów prowadziła swoją główną działalność na terenie ośrodka miejskiego liczącego do 50 tys. mieszkańców. Firmy te stanowiły 77,4% respondentów. Następną grupą były firmy, które prowadzą działalność na terenie obszarów wiejskich (22,6%) (rysunek 4).

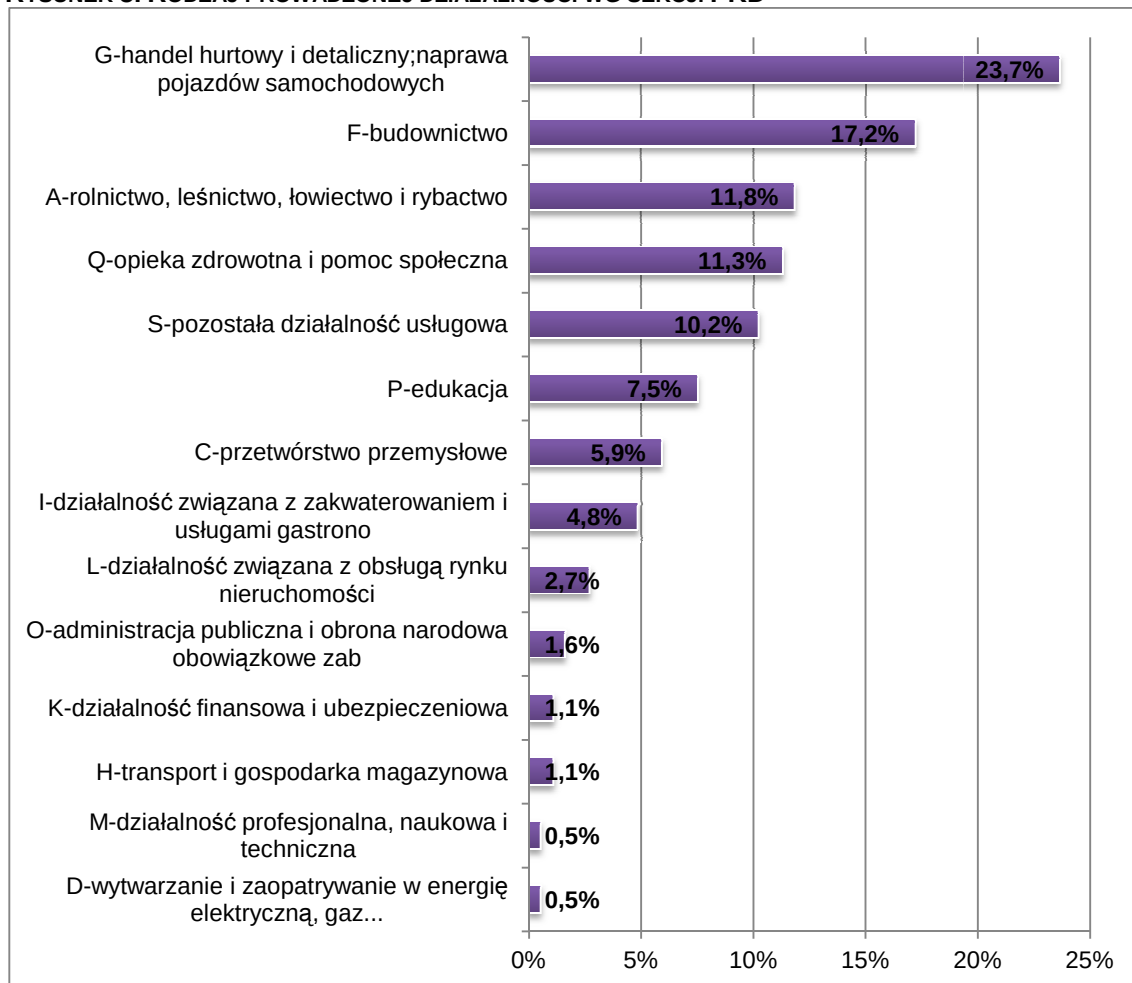
RYСУNEK 4. MIEJSCE GŁÓWNEJ DZIAŁALNOŚCI

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorstwa, które wzięły udział w badaniu funkcjonowały w ramach różnych sekcji PKD. Najwięcej spośród nich związanych było z „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (24%), „budownictwem” (17%) oraz z „rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem” (12%). Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia rysunek 5.

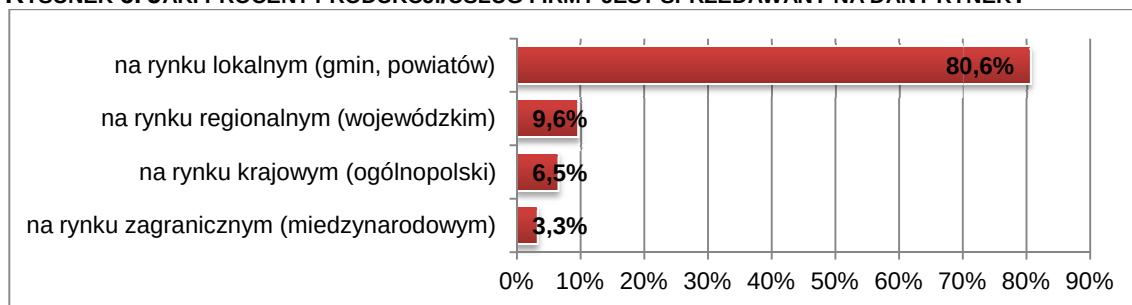
RYСУNEK 5. RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Największy odsetek firm zadeklarował, iż oferowane przez nich usługi, bądź produkty w większości sprzedawane są na rynku lokalnym (gmin, powiatów). Tą odpowiedź wskazało 80,6% firm. Pozostałe odpowiedzi rozkładały się następująco: rynek regionalny (wojewódzki) – 9,6%, rynek krajowy (ogólnopolski) – 6,5% oraz rynek zagraniczny (międzynarodowy) – 3,3%, (rysunek 6).

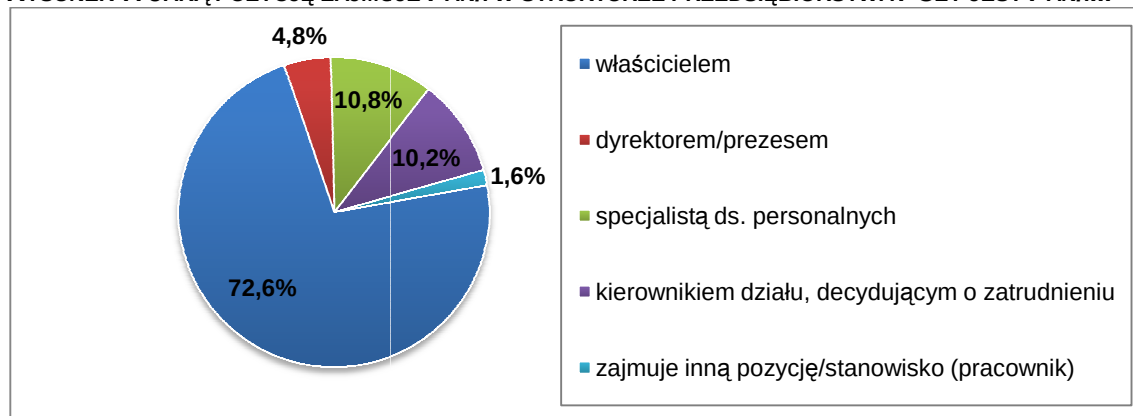
RYСУNEK 6. JAKI PROCENT PRODUKCJI/USŁUG FIRMY JEST SPRZEDAWANY NA DANY RYNEK?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Największy odsetek firm, które wzięły udział w niniejszym badaniu reprezentowanych było przez właścicieli (72,6%), specjalistów ds. personalnych (10,8%), bądź kierowników działu, decydujących o zatrudnieniu (10,2%) (rysunek 7).

RYСУNEK 7. JAKĄ POZYCJĘ ZAJMUJE PAN/I W STRUKTURZE PRZEDSIĘBIORSTWA? CZY JEST PAN/I...

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

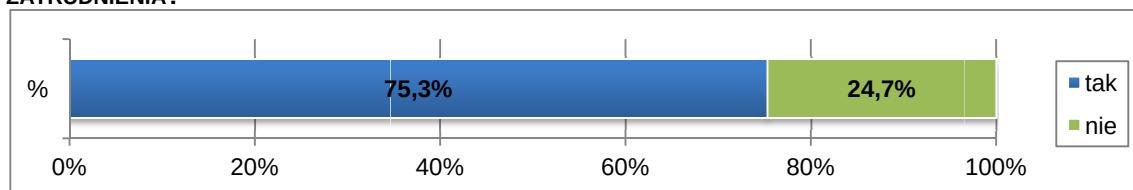
2. Polityka zatrudnieniowa

Jednym z głównych celów badania było rozpoznanie planów zatrudnieniowych przedsiębiorców województwa zachodniopomorskiego. W związku z tym respondentom zostały zadane pytania dotyczące planowanego zmniejszenia, bądź zwiększenia zatrudnienia, a także przyczyn zmiany wielkości zatrudnienia.

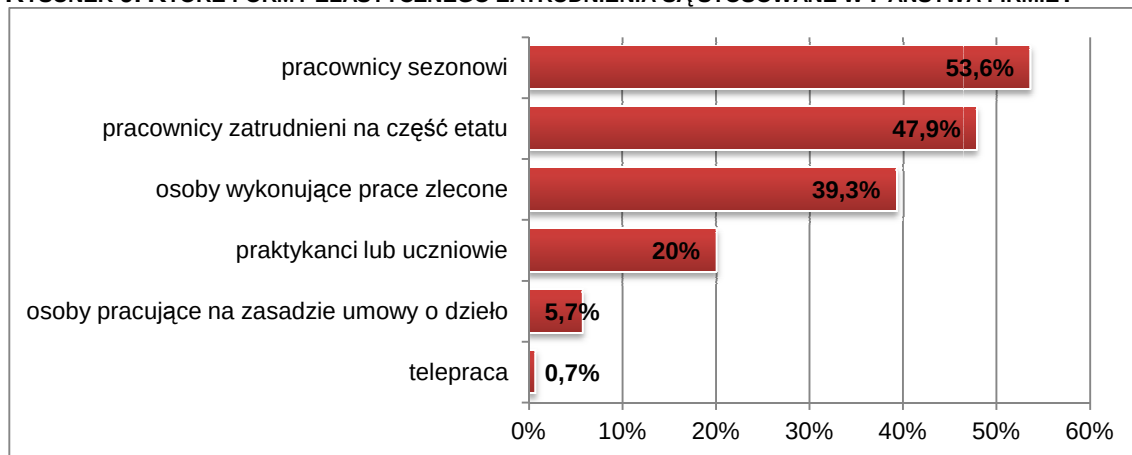
W pierwszej kolejności przedsiębiorcy zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie dotyczące zatrudniania pracowników w ramach elastycznych form zatrudnienia.

Badanie wykazało, iż zdecydowana większość respondentów (75,3%) zatrudnia pracowników z wykorzystaniem elastycznych form zatrudnienia. Spośród przedsiębiorców korzystających z takich form zatrudnienia największy procent z nich stosuje prace sezonowe (53,6%) oraz zatrudnienie na część etatu (47,9%). Niespełna 25% badanych nie korzysta z elastycznych form zatrudnienia (rysunki 8 i 9).

RYСУNEK 8. CZY PAŃSTWA FIRMA ZATRUDNIA PRACOWNIKÓW W ELASTYCZNYCH FORMACH ZATRUDNIENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 9. KTÓRE FORMY ELASTYCZNEGO ZATRUDNIENIA SĄ STOSOWANE W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż stosują elastyczne formy zatrudnienia; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o wskazanie przewidywanego poziomu zatrudnienia w ich firmach w ciągu najbliższego roku. Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż w większości przypadków przedsiębiorcy nie planują znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. 73,5% respondentów zadeklarowało, iż poziom zatrudnienia w ich firmach w najbliższym czasie nie ulegnie zmianie.

Wzrost zatrudnienia zadeklarowało jedynie 7,4% badanych, co z racji wysokiego poziomu bezrobocia w województwie jest stanem negatywnym. Pozytywnym natomiast jest fakt, iż odsetek przedsiębiorców planujących redukcję etatów jest niski i wynosi zaledwie 2,6% (tabela 1).

TABELA 1. CZY POZIOM ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE BĘDZIE:

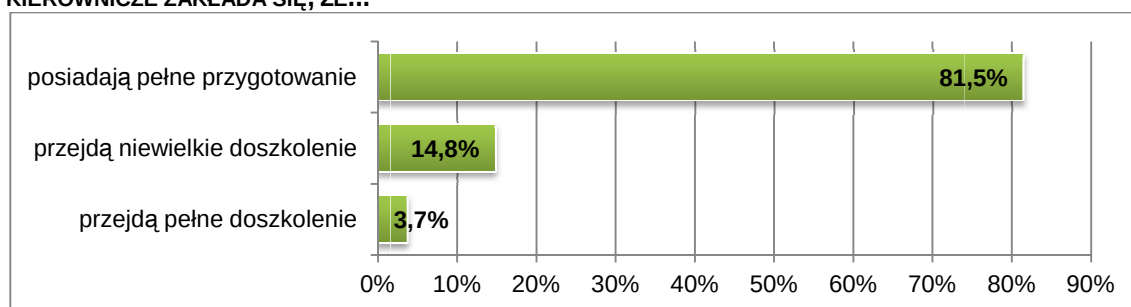
		Firma zatrudnia tylko jedną osobę - właściciel	Do 9 osób	Od 10 do 50 osób	Od 51 do 250 osób	Ogółem
Wyższy niż obecnie	n	0	2	8	4	14
	%	0%	2,2%	10,8%	16%	7,4%
Na tym samym poziomie	n	1	75	43	21	139
	%	100%	83,3%	58,1%	84%	73,5%
Niższy niż obecnie	n	0	1	4	0	5
	%	0%	1,1%	5,4%	0%	2,6%
Nie wiem/trudno powiedzieć	n	0	12	19	0	31
	%	0%	13,3%	25,7%	0%	16,4%
Ogółem	n	1	90	74	25	189
	%	100%	100%	100%	100%	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy, którzy zadeklarowali, iż poziom zatrudnienia w ich firmach w ciągu najbliższego roku będzie wyższy niż obecnie, zostali poproszeni o wskazanie, jak duża zmiana zatrudnienia nastąpi w ich firmach. Analiza pozyskanego materiału badawczego wykazała, iż zgodnie z odpowiedziami respondentów, w badanych firmach łącznie planuje się przyjąć około 58 pracowników.

Pracodawcy, którzy zamierzają zatrudnić pracowników na wolne stanowiska oczekują, iż osoby te będą w pełni przygotowane do wykonywania swoich obowiązków (81,5%), przejdą niewielkie doszkolenie (14,8%), lub przejdą pełne doszkolenie (3,7%) (rysunek 10).

RYСУNEK 10. CZY WOBEC NOWO PRZYJMOWANYCH OSÓB DO PRACY NA STANOWISKA INNE NIŻ KIEROWNICZE ZAKŁADA SIĘ, ŻE...

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy zostali poproszeni również o wymienienie stanowisk/zawodów, na które poszukiwać będą pracowników w ciągu najbliższego roku. Z racji tego, iż w badaniu udział wzięły firmy reprezentujące różne branże w regionie, nie można było przeprowadzić stricte statystycznej analizy podawanych przez respondentów zawodów. *Tabela 2* przedstawia wszystkie wskazywane przez przedsiębiorców zawody/stanowiska, w których poszukiwać będą w przyszłości pracowników.

TABELA 2. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKO, NA KTÓRE SZUKAĆ BĘDĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	5
7122	Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	4
2281	Farmaceuci	3
7123	Tynkarze i pokrewni	2
5142	Kosmetyczki i pokrewni	2
3323	Zaopatrzeniowcy	2
9329	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	1
8131	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych	1
7513	Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich	1
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	1

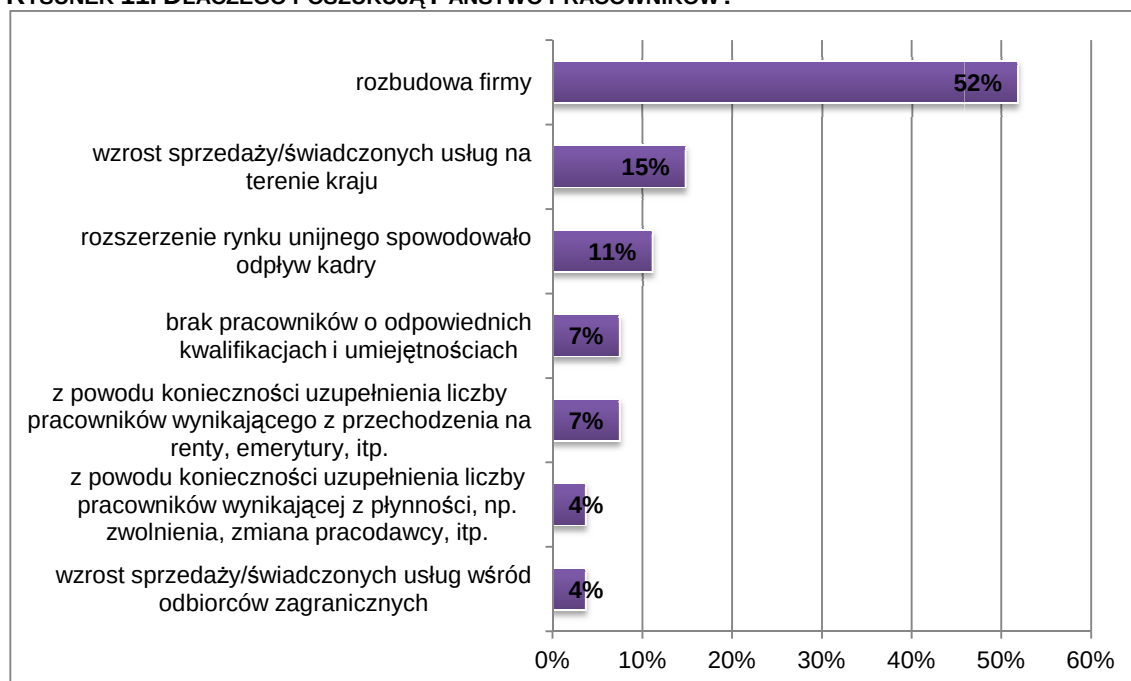
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	1
7222	Ślusarze i pokrewni	1
7212	Spawacze i pokrewni	1
7126	Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	1
7115	Cieśle i stolarze budowlani	1
6113	Ogrodnicy	1
5141	Fryzjerzy	1
5120	Kucharze	1
4211	Kasjerzy bankowi i pokrewni	1
4110	Pracownicy obsługi biurowej	1
3142	Technicy rolnictwa i pokrewni	1
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
2211	Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Głównym powodem, dla którego badani przedsiębiorcy planują zwiększyć zatrudnienie jest rozbudowa firmy oraz wzrost sprzedaży/świadczonych usług na terenie kraju. W ten sposób odpowiedziała ponad połowa badanych firm, odpowiednio 52% oraz 15% (rysunek 11).

RYСУNEK 11. DLACZEGO POSZUKUJĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Kolejne pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu dotyczyły tych przedsiębiorców, którzy w najbliższym czasie planują redukcję etatów. Analiza zebranych danych wykazała, iż planowane zwolnienia dotyczyć będą w badanych firmach około 27 osób.

Z niniejszego badania wynika, iż bilans stanu zatrudnienia w badanych firmach jest dodatni – planowanych jest dwukrotnie więcej przyjęć niż zwolnień pracowników.

Przedsiębiorcy, również zostali poproszeni o wskazanie, w jakich zawodach, bądź na jakich stanowiskach planują zwolnienia. Odpowiedzi respondentów przedstawia *tabela 3*.

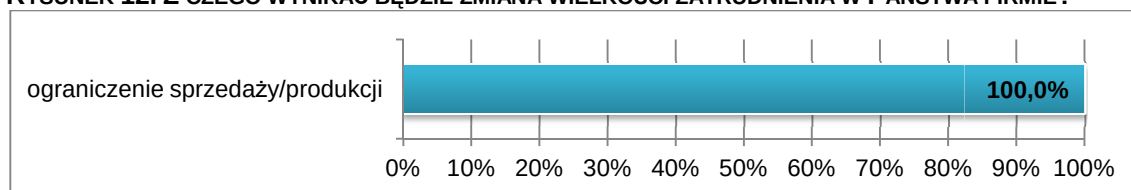
TABELA 3. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKA, NA KTÓRYCH NASTĄPI ZMNIEJSZENIE LICZBY PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	1
4110	Pracownicy obsługi biurowej	1
5131	Kelnerzy	1
7514	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	1
9412	Pomoce kuchenne	1

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku zmniejszy się; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z badania wynika, iż planowane zmniejszenie zatrudniania w badanych firmach spowodowane jest ograniczeniem sprzedaży, bądź produkcji. W ten sposób odpowiedziało 100% podmiotów gospodarczych (*rysunek 12*).

RYСУNEK 12. Z CZEGO WYNIKAĆ BĘDZIE ZMIANA WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

3. Zawody kluczowe w badanych firmach oraz oczekiwania pracodawców odnośnie pracowników zatrudnionych w tych zawodach

Kolejna kwestia poruszona podczas wywiadów kwestionariuszowych dotyczyła zawodów kluczowych w badanych firmach oraz oczekiwań pracodawców odnośnie osób zatrudnionych w tych zawodach. Ta część badania posłużyła do znalezienia odpowiedzi na pytania:

- ◆ Jakiego zdaniem pracodawców są najważniejsze kwalifikacje i kompetencje z punktu widzenia pracy zawodowej?
- ◆ Jakich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poszukują pracodawcy w ofertach pracy?

W pierwszej kolejności przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie, jakie zawody, bądź stanowiska są kluczowe w ich firmach.

Zdecydowanie najczęściej wskazywanym przez pracodawców zawodem kluczowym był sprzedawca sklepowy (ekspedient). Następnie najczęściej wskazywanymi zawodami były: pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji, ogrodnicy, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), tynkarze i pokrewni. Pozostałe wskazywane zawody przedstawia tabela 4.

TABELA 4. PROSZĘ WYMIENIĆ ZAWODY KLUCZOWE DLA PAŃSTWA FIRMY, W KTÓRYCH JEST LUB BĘDZIE ZATRUDNIONYCH NAJWIĘCEJ PRACOWNIKÓW?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedient)	36
2221	Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	15
6113	Ogrodnicy	15
2330	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	11
7123	Tynkarze i pokrewni	11
7122	Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	9
2211	Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	7
1411	Kierownicy w hotelarstwie	6
6111	Rolnicy upraw polowych	6
7115	Cieśle i stolarze budowlani	6
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	6
2281	Farmaceuci	5
7126	Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4
2342	Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	3
2422	Specjaliści do spraw administracji i rozwoju	3
2441	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	3
5141	Fryzjerzy	3
7112	Murarze i pokrewni	3
7116	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	3

7131	Malarze i pokrewni	3
7133	Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	3
7213	Blacharze	3
7222	Ślusarze i pokrewni	3
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	3
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	3
1412	Kierownicy w gastronomii	2
2212	Lekarze specjaliści	2
3322	Przedstawiciele handlowi	2
4211	Kasjerzy bankowi i pokrewni	2
4224	Recepcjoniści hotelowi	2
4321	Magazynierzy i pokrewni	2
5142	Kosmetyczki i pokrewni	2
5151	Pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów	2
5152	Pracownicy usług domowych	2
5419	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	2
6210	Robotnicy leśni i pokrewni	2
7129	Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2
7132	Lakiernicy	2
7212	Spawacze i pokrewni	2
7412	Elektromechanicy i elektrycy	2
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	2
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	2
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	2
1346	Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych	1
1439	Kierownicy do spraw innych typów usług gdzie indziej niesklasyfikowani	1
2142	Inżynierowie budownictwa	1
2222	Pielęgniarki specjalistki	1
2251	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	1
3122	Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym	1
3312	Pracownicy do spraw kredytów, pożyczek i pokrewni	1
5120	Kucharze	1
5131	Kelnerzy	1
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	1
7114	Betoniarze, betoniarze zbrojarze i pokrewni	1
7127	Monterzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych	1
7411	Elektrycy budowlani i pokrewni	1
7513	Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich	1
7514	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	1
7549	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	1
8131	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych	1
8182	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	1
8342	Operatorzy sprzętu do robót ziemnych	1
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	1

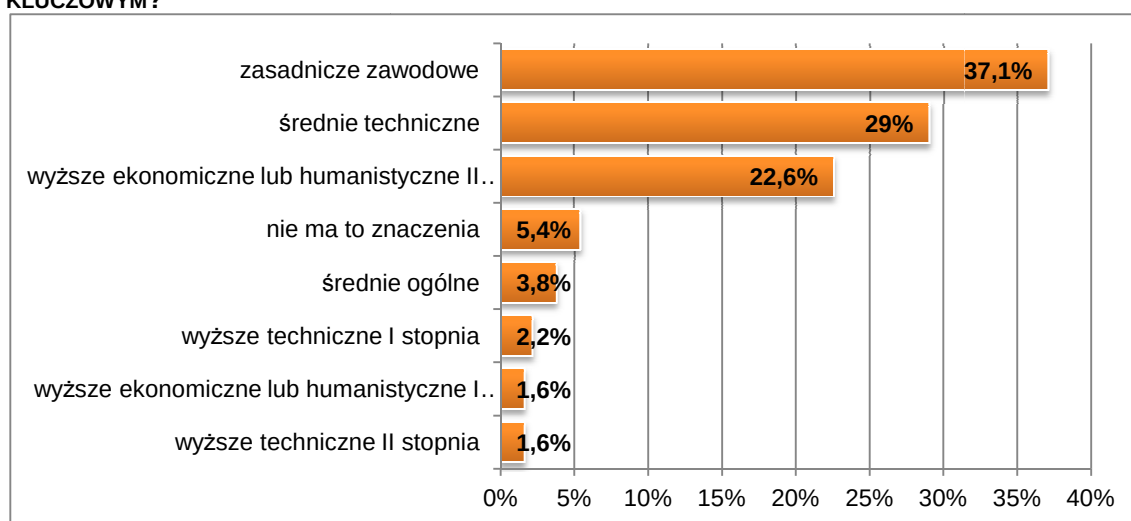
9122	Czyszciciele pojazdów	1
9329	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	1

* do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Według 37,1% respondentów osoby zatrudnione w zawodach kluczowych dla ich firmy powinny posiadać wykształcenie zasadnicze zawodowe. W dalszej kolejności respondenci wskazali wykształcenie średnie techniczne (29%) oraz wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia (22,6%). Dla 5,4% respondentów poziom wykształcenia nie ma znaczenia (rysunek 13).

RYСУNEK 13. JAKIE WYKSZTAŁCENIE POWINNA MIEĆ OSOBA ZATRUDNIONA W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Biorąc pod uwagę branże badanych przedsiębiorstw wg Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 można zauważyć, że wykształcenie wyższe techniczne w dużej mierze nie jest wymagane w powiecie pyrzyckim. Jest wymagane tylko w znikomym stopniu w branży związanej z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L). Wykształcenie wyższe ekonomiczne lub humanistyczne jest natomiast najbardziej popularne w sekcjach Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O). Inną branżą, w której to wykształcenie jest równie często oczekiwane, jest sekcja P – edukacja. Oczekiwanie wykształcenia zasadniczego zawodowego jest powszechne w sekcjach C- przetwórstwo przemysłowe i w budownictwie (sekcja F).

Wykształcenie średnie techniczne w głównej mierze oczekiwane jest w przedsiębiorstwach działających w ramach sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz w sekcji D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę

i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz sekcji I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

W przypadku pozostałych branż oczekiwany jest różny poziom wykształcenia, jest to:

- ◆ w sekcji A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oczekuje się od pracowników wykształcenia średniego technicznego, ale dosyć często poziom wykształcenia nie ma znaczenia;
- ◆ w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle wymagane jest aby pracownicy posiadali wykształcenie średnie techniczne, relatywnie rzadziej dopuszczalne jest także wykształcenie zasadnicze zawodowe;
- ◆ w sekcji H – transport i gospodarka magazynowa najczęściej oczekuje się wykształcenia zasadniczego zawodowego;
- ◆ w sekcji K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa najpopularniejszym oczekiwanym wykształceniem jest zasadnicze zawodowe oraz wyższe ekonomiczne bądź humanistyczne, co jest podyktowane specyfiką działalności firm;
- ◆ pracodawcy działający w ramach sekcji S – pozostała działalność usługowa najczęściej wskazywali na różny wymagany poziom wykształcenia – najczęściej wskazywano średnie techniczne, a następnie zasadnicze zawodowe (tabela 5).

TABELA 5. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM SEKCJI PKD

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	4,3%	2	8,7%	0	0%	1	4,3%	11	47,8%	0	0%	3	13%	5	21,7%	23
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	36,4%	0	0%	7	63,6%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	3,1%	31	96,9%	0	0%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1	2,1%	0	0%	3	6,4%	0	0%	22	46,8%	4	8,5%	16	34%	1	2,1%	47
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	2

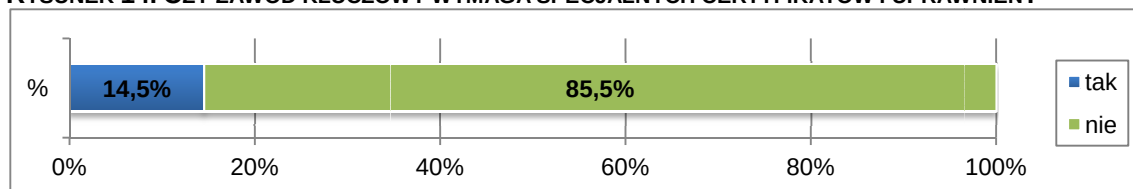
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7	70%	0	0%	3	30%	0	0%	10
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	50%	2
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0%	1	20%	2	40%	0	0%	2	40%	0	0%	0	0%	0	0%	5
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3
P-edukacja	0	0%	0	0%	12	85,7%	2	14,3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	14
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	4,8%	1	4,8%	19	90,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	21
S-pozostała działalność usługowa	0	0%	0	0%	2	10%	0	0%	6	30%	2	10%	9	45%	1	5%	20

* liczba odpowiedzi respondentów nie sumuje się do 186, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość respondentów (85,5%) zapytanych, czy osoby aspirujące na stanowiska kluczowe w ich firmach powinny posiadać specjalne certyfikaty i uprawnienia zadeklarowała, że nie wymaga tego typu zaświadczeń (*rysunek 14*). Spośród badanych, którzy wskazali, iż wymagają certyfikatów, większość (88,9%) oczekuje, iż będą to uprawnienia w wymaganym na dane stanowisko zakresie. Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia (*tabela 6*).

RYСУNEK 14. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 6. JAKICH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ WYMAGA SIĘ W OD OSÓB W KLUCZOWYM ZAWODZIE?

	n	%
Uprawnienia w wymaganym zakresie	24	88,9%
Odpowiednie kwalifikacje	3	11,1%
Zdobycie wymaganej licencji	3	11,1%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kluczowy zawód w firmie, którą reprezentują wymaga specjalnych certyfikatów i uprawnień; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród wszystkich przedsiębiorstw, jakie wzięły udział w niniejszym badaniu, certyfikatów i uprawnień od pracowników najczęściej wymagają pracodawcy prowadzący działalność w ramach sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, sekcji L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz sekcji P – edukacja (*tabela 7*).

TABELA 7. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA A WYMAGANIE SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ

	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	9,5%	19	90,5%	21
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	40%	3	60%	5
P-edukacja	10	71,4%	4	28,6%	14
S-pozostała działalność usługowa	18	94,7%	1	5,3%	19
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	100%	0	0%	22
C-przetwórstwo przemysłowe	11	100%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	100%	0	0%	1
F-budownictwo	32	100%	0	0%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	44	100%	0	0%	44

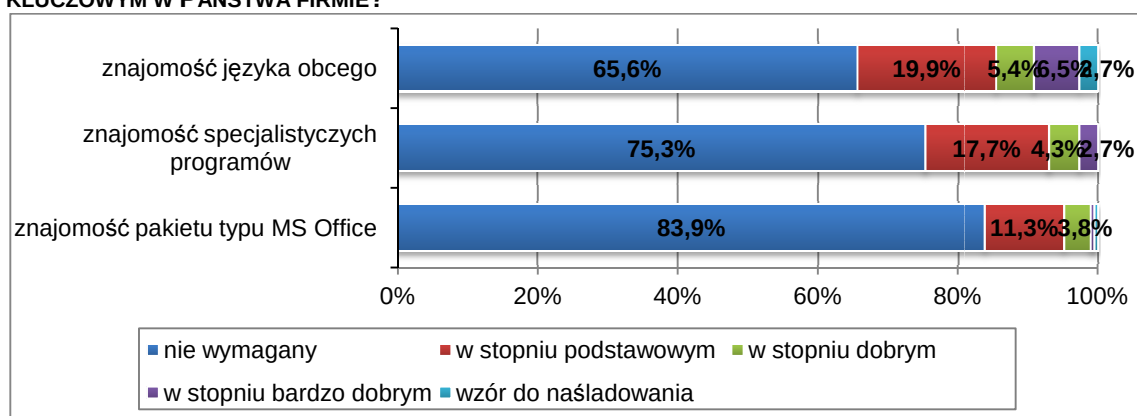
H-transport i gospodarka magazynowa	2	100%	0	0%	2
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	100%	0	0%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	100%	0	0%	2
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	100%	0	0%	1
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	100%	0	0%	3

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza zgromadzonego materiału badawczego wykazała, iż przedstawiciele badanych przedsiębiorstw w większości nie wymagają znajomości pakietu typu MS Office, specjalistycznych programów, czy znajomości języka obcego.

Zgodnie z odpowiedziami ankietowanych 19,9% oczekuje od swych pracowników znajomości języka obcego w stopniu podstawowym. Znajomości pakietu MS Office w stopniu podstawowym oczekuje 11,3% respondentów, zaś 17,7% wymaga podstawowej znajomości specjalistycznych programów (rysunek 15).

RYСУNEK 15. JAKI POZIOM WIEDZY WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znajomość pakietu typu MS Office jest wymagana w stopniu przynajmniej podstawowym głównie w sekcjach: K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa i sekcji O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. Natomiast odnośnie pozostałych branż w powiecie, najczęściej umiejętność ta nie jest wymagana (tabela 8).

Jeśli chodzi o umiejętność obsługi programów specjalistycznych, w większości branży, nie jest ona wymagana. Wyjątek stanowią sekcje: K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa czy sekcja P – edukacja, w których znajomość specjalistycznych programów jest wymagana przynajmniej w stopniu podstawowym (tabela 9).

Znajomość języka obcego również przez większość przedsiębiorców nie jest wymagana. Jedynie w przypadku sekcji H-transport i gospodarka magazynowa, sekcji I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami

gastronomicznymi, sekcji K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa, a także sekcji O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne i sekcji P-edukacja, wymagana jest dosyć często znajomość języka obcego w stopniu podstawowym, rzadziej dobrym czy bardzo dobrym. Tylko w przypadku branży edukacyjnej od pracowników wymaga się perfekcyjnej znajomości języka obcego, które określono w tabeli jako „wzór do naśladowania”.

W pozostałych sekcjach wg PKD 2007 w powiecie pyrzyckim nie wymaga się znajomości języka obcego (*tabela 10*).

TABELA 8. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	72,7%	6	27,3%	0	0%	0	0%	0	0%	22
C-przetwórstwo przemysłowe	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	32	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	38	86,4%	3	6,8%	3	6,8%	0	0%	0	0%	44
H-transport i gospodarka magazynowa	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	66,7%	2	22,2%	0	0%	1	11,1%	0	0%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	2
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	40%	1	20%	2	40%	0	0%	0	0%	5
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	0	0%	2	66,7%	0	0%	1	33,3%	3
P-edukacja	10	71,4%	4	28,6%	0	0%	0	0%	0	0%	14
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19	90,5%	2	9,5%	0	0%	0	0%	0	0%	21

S-pozostała działalność usługowa	17	89,5%	2	10,5%	0	0%	0	0%	0	0%	19
----------------------------------	----	-------	---	-------	---	----	---	----	---	----	----

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 9. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	77,3%	5	22,7%	0	0%	0	0%	0	0%	22
C-przetwórstwo przemysłowe	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	32	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	32	72,7%	9	20,5%	1	2,3%	2	4,5%	0	0%	44
H-transport i gospodarka magazynowa	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	66,7%	2	22,2%	0	0%	1	11,1%	0	0%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	2
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	40%	1	20%	1	20%	1	20%	0	0%	5
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1

O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	0	0%	2	66,7%	1	33,3%	0	0%	3
P-edukacja	4	28,6%	6	42,9%	4	28,6%	0	0%	0	0%	14
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14	66,7%	7	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	21
S-pozostała działalność usługowa	18	94,7%	1	5,3%	0	0%	0	0%	0	0%	19

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 10. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

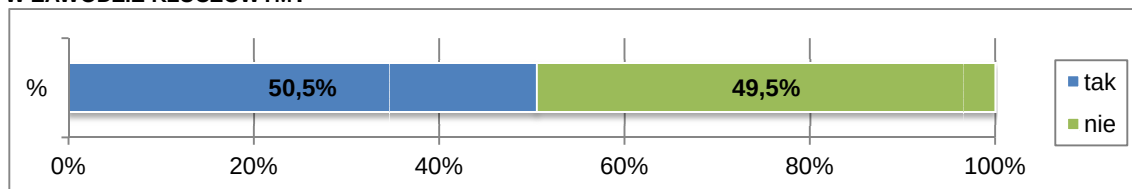
	Nie wymagany		W stopniu podstawowym		W stopniu dobrym		W stopniu bardzo dobrym		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	68,2%	7	31,8%	0	0%	0	0%	0	0%	22
C-przetwórstwo przemysłowe	10	90,9%	0	0%	0	0%	1	9,1%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	30	93,8%	2	6,3%	0	0%	0	0%	0	0%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	29	65,9%	10	22,7%	1	2,3%	4	9,1%	0	0%	44
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2

I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	11,1%	3	33,3%	4	44,4%	1	11,1%	0	0%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0%	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	2
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	40%	0	0%	2	40%	1	20%	0	0%	5
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0%	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	3
P-edukacja	2	14,3%	2	14,3%	2	14,3%	3	21,4%	5	35,7%	14
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16	76,2%	5	23,8%	0	0%	0	0%	0	0%	21
S-pozostała działalność usługowa	15	78,9%	2	10,5%	0	0%	2	10,5%	0	0%	19

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród wszystkich pracodawców biorących udział w badaniu, 50,5% wskazało, iż ma dodatkowe oczekiwania w stosunku do potencjalnych pracowników (*rysunek 16*). Część respondentów od kandydatów do pracy oczekuje doświadczenia i praktyki zawodowej (62,8%), wiedzy zawodowej/branżowej (16%), bądź studiów podyplomowych (11,7%). Rozkład odpowiedzi przedstawia *tabela 11*.

RYСУNEK 16. CZY POSIADAJĄ PAŃSTWO JESZCZE JAKIEŚ INNE WYMAGANIA W STOSUNKU DO OSÓB W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 11. JAKIE SĄ TO WYMAGANIA?

	n	%
Doświadczenie i praktyka zawodowa	59	62,8%
Wiedza zawodowa/branżowa	15	16%
Studia podyplomowe	11	11,7%
Uprawnienia i umiejętności zawodowe	7	7,4%
Wiedza techniczna	4	4,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż co do pracowników w kluczowym zawodzie, mają dodatkowe wymagania; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

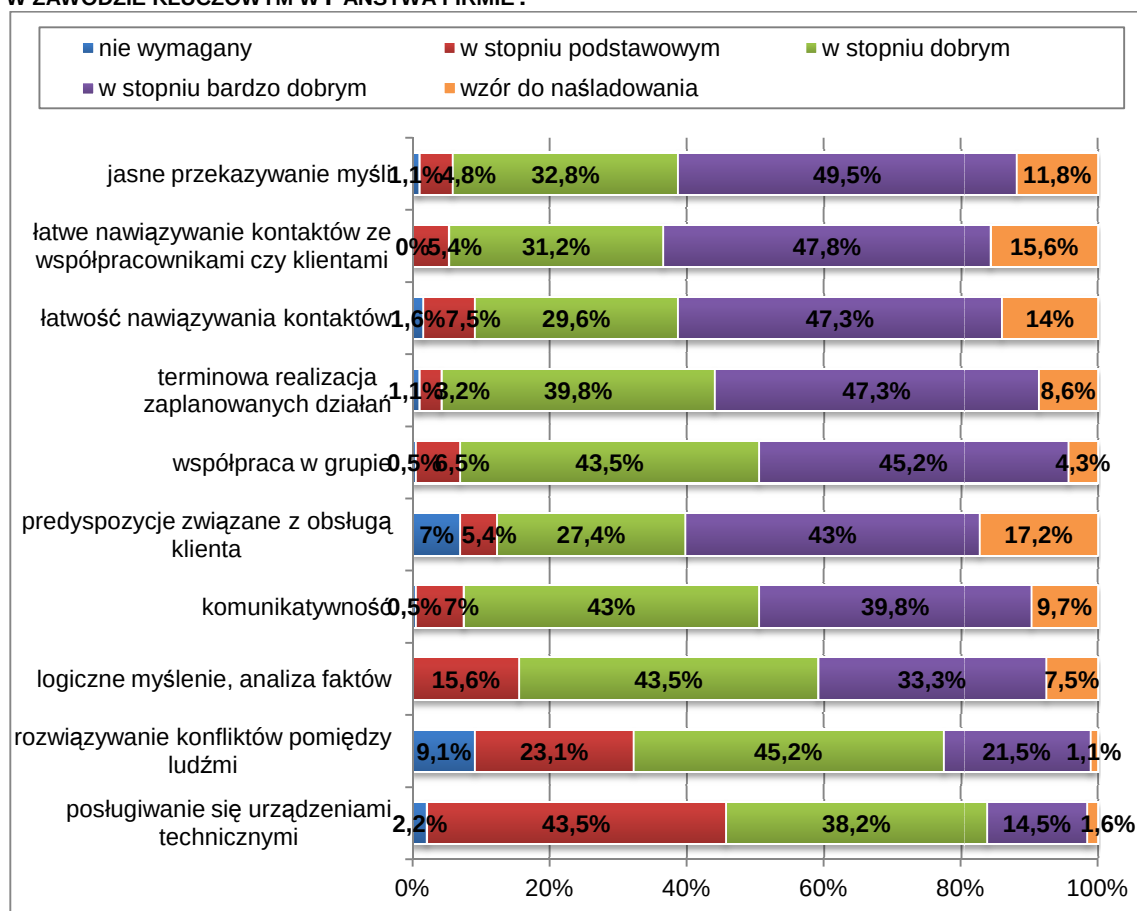
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W dalszej części kwestionariusza wywiadu przedstawiciele badanych przedsiębiorstw zostali poproszeni o wskazanie umiejętności, jakich wymagają w stosunku do pracowników zatrudnionych w zawodach kluczowym dla ich firm.

Na poniższym *rysunku 17* wskazanych zostało 10 najbardziej pożądanых umiejętności, jakich oczekują pracodawcy od pracowników. Respondenci najczęściej wskazywali następujące odpowiedzi:

- ◆ jasne przekazywanie myśli,
- ◆ łatwe nawiązywanie kontaktów ze współpracownikami czy klientami,
- ◆ łatwość nawiązywania kontaktów,
- ◆ terminowa realizacja zaplanowanych działań,
- ◆ współpraca w grupie.

RYСУNEK 17. JAKI POZIOM UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

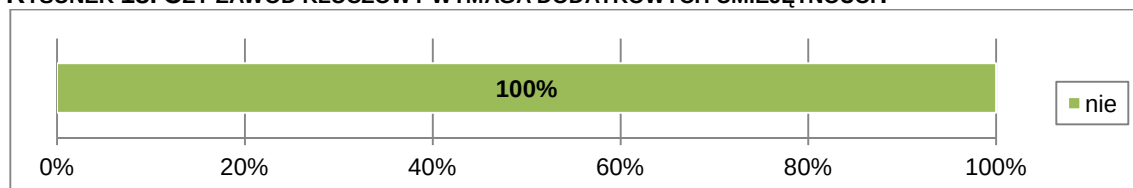

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Żaden respondent nie oczekuje od kandydatów na stanowiska kluczowe w ich firmach dodatkowych umiejętności (rysunek 18).

RYСУNEK 18. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA DODATKOWYCH UMIEJĘTNOŚCI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

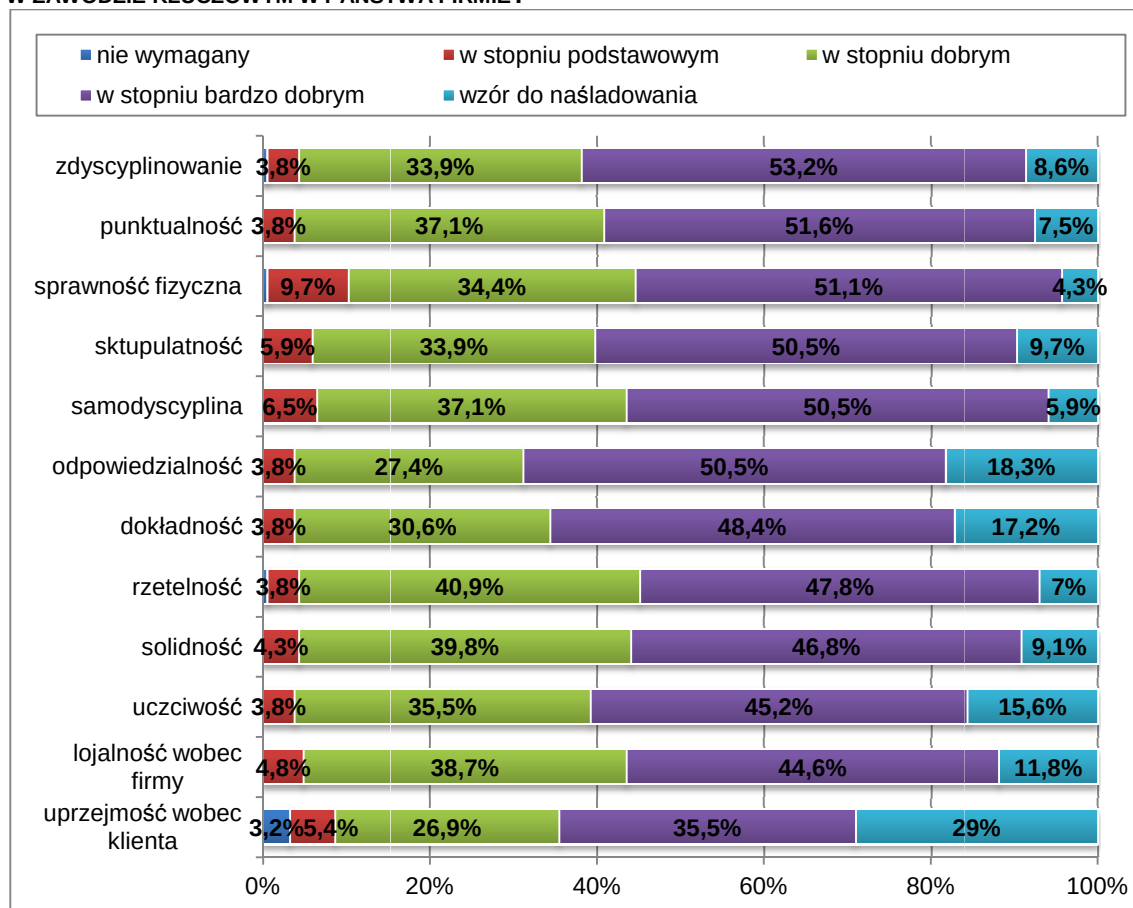
Następnie przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie cech psychofizycznych, które powinien posiadać ich zdaniem pracownik w zawodzie kluczowym.

Rysunek 19 przedstawia najbardziej cenione przez pracodawców cechy – są to przede wszystkim:

- ◆ zdyscyplinowanie,
- ◆ punktualność,

- ◆ sprawność fizyczna,
- ◆ skrupulatność,
- ◆ samodyscyplina.

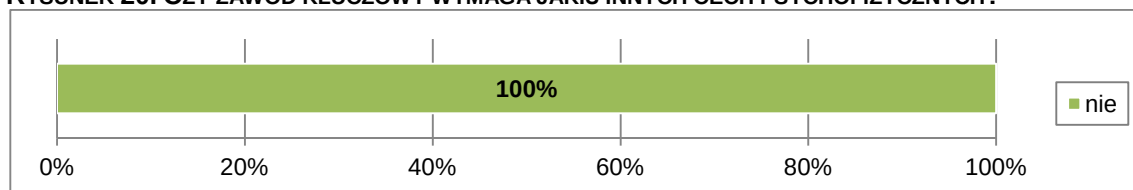
RYСУNEK 19. JAKI ZAKRES CECH PSYCHOFIZYCZNYCH POWINIEN POSIADAĆ PRACOWNIK W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, najczęściej wymaganych przez respondentów
 źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Żaden respondent nie oczekuje od kandydatów na stanowiska kluczowe w ich firmach innych cech psychofizycznych (rysunek 20).

RYСУNEK 20. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA JAKIŚ INNYCH CECH PSYCHOFIZYCZNYCH?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

4. Wymagania stawiane pracownikom w zawodach kluczowych w badanych firmach

Analiza materiału badawczego wykazała, iż wśród firm w powiecie pyrzyckim za kluczowe zawody można uznać zwłaszcza następujące kategorie zawodowe:

- ◆ sprzedawcy sklepowi (ekspedienci),
- ◆ ogrodnicy,
- ◆ nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego),
- ◆ posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy oraz
- ◆ tynkarze i pokrewni (*tabele 12 i 13*).

TABELA 12. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)		Ogrodnicy		Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)		Posadzkarze, parkierze i glazurnicy		Tynkarze i pokrewni		Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0%	14	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	8	100%	8	100%	0	0%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	27	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
P-edukacja	0	0%	0	0%	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7	100%
Ogółem	27	100%	14	100%	11	100%	8	100%	8	100%	7	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 13. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Kierownicy w hotelarstwie		Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji		Rolnicy upraw polowych		Mechanicy pojazdów samochodowych		Farmaceuci		Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0%	0	0%	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0%	0	0%	0	0%	6	100%	0	0%	0	0%
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	83,3%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0%	6	100%	0	0%	0	0%	5	100%	0	0%
S-pozostała działalność usługowa	1	16,7%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Ogółem	6	100%	6	100%	6	100%	6	100%	5	100%	4	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza materiału badawczego wykazała, iż badani przedstawiciele firm, najczęściej deklarowali, że:

- ◆ poziom wykształcenia osób zatrudnionych w kluczowych zawodach w powiecie ma znaczenie,
- ◆ pracodawcy od pracowników w zawodach kluczowych nie wymagają wykształcenia wyższego o profilu technicznym, ani wykształcenia średniego ogólnego. Na tej podstawie można sądzić, iż osoby posiadające kluczowe zawody w powiecie charakteryzują się przede wszystkim wykształceniem wyższym ekonomicznym lub humanistycznym, średnim technicznym i co zaskakujące, wykształceniem zasadniczym zawodowym. Oznacza to, że w powiecie występuje zapotrzebowanie na tzw. fachowców z branży budowlanej typu posadzkarze, parkieciarze, glazurnicy oraz tynkarze czy też hydraulicy, a nawet mechanicy pojazdów samochodowych;
- ◆ pracodawcy wymagają wykształcenia na poziomie wyższym humanistycznym bądź ekonomicznym, zwłaszcza w następujących kluczowych zawodach: nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji, lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji oraz farmaceuci.
- ◆ wykształcenie średnie na poziomie technicznym jest wymagane zwłaszcza od pracowników w zawodach sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), ogrodnicy, kierownicy w hotelarstwie oraz rolnicy upraw polowych (*tabela 14*).

TABELA 14. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW DLA NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH ZAWODÓW KLUCZOWYCH

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	0	0%	0	0%	3	10,3%	0	0%	17	58,6%	1	3,4%	7	24,1%	1	3,4%	29
Ogrodnicy	1	6,7%	1	6,7%	0	0%	1	6,7%	5	33,3%	0	0%	2	13,3%	5	33,3%	15
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	0	0%	0	0%	9	81,8%	2	18,2%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	11
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8	100%	0	0%	8
Tynkarze i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	12,5%	7	87,5%	0	0%	8
Kierownicy w hotelarstwie	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5	71,4%	0	0%	2	28,6%	0	0%	7
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0	0%	0	0%	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1	16,7%	1	16,7%	4	66,7%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Rolnicy upraw polowych	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%	5	83,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6

Mechanicy pojazdów samochodowych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	33,3%	0	0%	4	66,7%	0	0%	6
Farmaceuci	0	0%	0	0%	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość przedsiębiorców zadeklarowało, iż nie mają wymagań odnośnie dodatkowych certyfikatów i uprawnień od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych. W przypadku zawodów z grup: pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji, farmaceuci czy lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji dodatkowe certyfikaty czy uprawnienia są najczęściej wymagane.

W przypadku pozostałych zawodów jakiegokolwiek dodatkowe wymagania występują rzadko (tabela 15).

TABELA 15. WYMAGANIA ODNOŚNIE DODATKOWYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ W ZAWODY KLUCZOWE W BADANYCH FIRMACH

	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0	0%	7	100%	7
Farmaceuci	0	0%	5	100%	5
Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	2	33,3%	4	66,7%	6
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	10	90,9%	1	9,1%	11
Kierownicy w hotelarstwie	6	100%	0	0%	6
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	27	100%	0	0%	27
Rolnicy upraw polowych	6	100%	0	0%	6
Ogrodnicy	14	100%	0	0%	14
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	8	100%	0	0%	8
Tynkarze i pokrewni	8	100%	0	0%	8
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4	100%	0	0%	4
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	6

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znajomość pakietu typu MS Office jest wymagana tylko w niewielkim stopniu od: ogrodników, kierowników w hotelarstwie, czy farmaceutów. Natomiast odnośnie pozostałych zawodów kluczowych w powiecie najczęściej umiejętność ta nie jest wymagana (tabela 16). Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do znajomości specjalistycznych programów – również wymaga się ich w znacznym stopniu od farmaceutów czy nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego) (tabela 17). Znajomość języka obcego również przez większość przedsiębiorców nie jest wymagana. Jedynie w przypadku sprzedawców sklepowych oraz farmaceutów niektórzy badani pracodawcy oczekują, że osoby na tym stanowisku powinny znać język obcy w stopniu przynajmniej podstawowym. Natomiast od kierowników w hotelarstwie oczekuje się znajomości języka obcego w stopniu dobrym. Od pozostałych zawodów kluczowych w powiecie pyrzyckim nie wymaga się znajomości języka obcego (tabela 18).

TABELA 16. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	22	81,5%	3	11,1%	2	7,4%	0	0%	0	0%	27
Ogrodnicy	9	64,3%	5	35,7%	0	0%	0	0%	0	0%	14
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	8	72,7%	3	27,3%	0	0%	0	0%	0	0%	11
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Tynkarze i pokrewni	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Kierownicy w hotelarstwie	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Rolnicy upraw polowych	5	83,3%	1	16,7%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Farmaceuci	3	60%	2	40%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 17. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	17	63%	8	29,6%	0	0%	2	7,4%	0	0%	27
Ogrodnicy	11	78,6%	3	21,4%	0	0%	0	0%	0	0%	14

Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1	9,1%	6	54,5%	4	36,4%	0	0%	0	0%	11
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Tynkarze i pokrewni	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	6	85,7%	1	14,3%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Kierownicy w hotelarstwie	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Rolnicy upraw polowych	5	83,3%	1	16,7%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Farmaceuci	2	40%	3	60%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 18. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	13	48,1%	10	37%	1	3,7%	3	11,1%	0	0%	27
Ogrodnicy	10	71,4%	4	28,6%	0	0%	0	0%	0	0%	14
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	1	9,1%	0	0%	2	18,2%	3	27,3%	5	45,5%	11
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Tynkarze i pokrewni	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	6	85,7%	1	14,3%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Kierownicy w hotelarstwie	0	0%	2	33,3%	3	50%	1	16,7%	0	0%	6

Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Rolnicy upraw polowych	4	66,7%	2	33,3%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Farmaceuci	3	60%	2	40%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

** w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów*

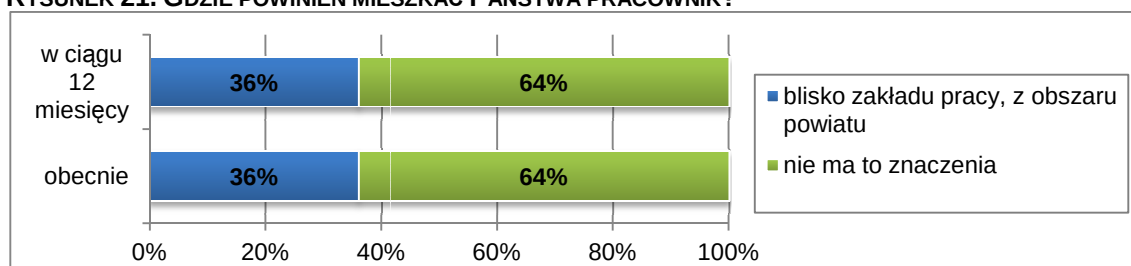
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

5. Profil demograficzny pracownika

Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytanie dotyczyło cech demograficznych pracowników.

Zdaniem większości respondentów (około 64%) miejsce zamieszkania pracowników nie ma znaczenia, zarówno obecnie, jak i w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Ponad 30% badanych wołałoby, aby miejsce zamieszkania pracowników znajdowało się blisko zakładu pracy, na terenie powiatu (rysunek 21).

RYСУNEK 21. GDZIE POWINIEN MIESZKAĆ PAŃSTWA PRACOWNIK?

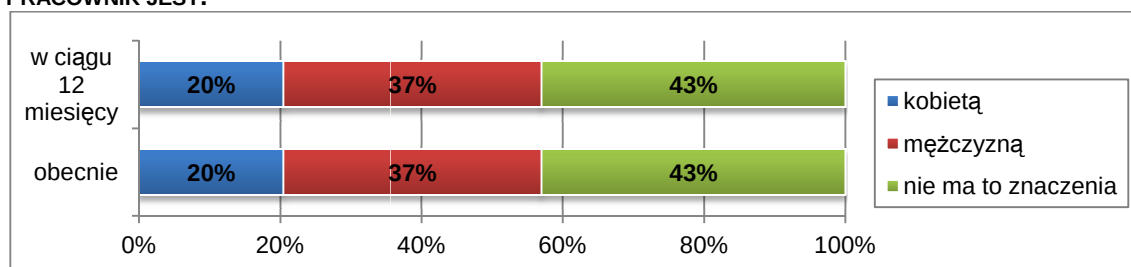

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dla blisko połowy lokalnych pracodawców (43%) również nie ma znaczenia płeć przyjmowanych pracowników. Jednakże wśród tych przedstawicieli badanych firm, dla których płeć osób zatrudnionych jest istotna, najczęściej zatrudnianą grupą są mężczyźni (rysunek 22).

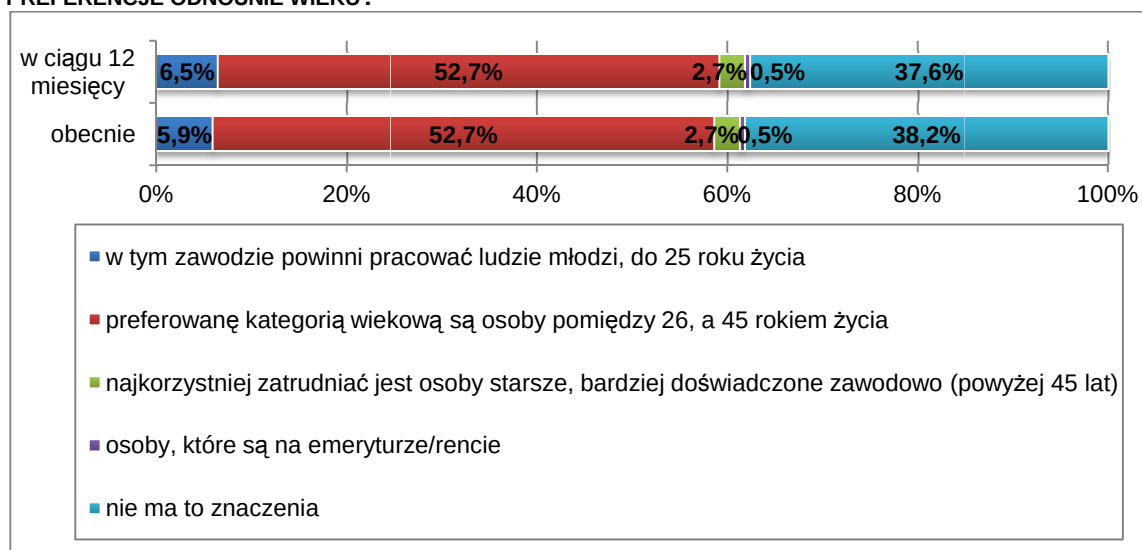
W przypadku preferencji respondentów odnośnie wieku, większość wskazała, iż wiek potencjalnych pracowników jest dla nich ważny. Preferowaną kategorią wieku jest przedział pomiędzy 26, a 45 rokiem życia (rysunek 23).

RYСУNEK 22. CZY Z PUNKTU WIDZENIA KLUCZOWEGO ZAWODU PAŃSTWA FIRMY LEPIEJ JEST GDY PRACOWNIK JEST:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 23. CZY WYSTĘPUJĄ W ODNIESIENIU DO ZAWODU KLUCZOWEGO JAKIEŚ OKREŚLONE PREFERENCJE ODNOŚNIE WIEKU?

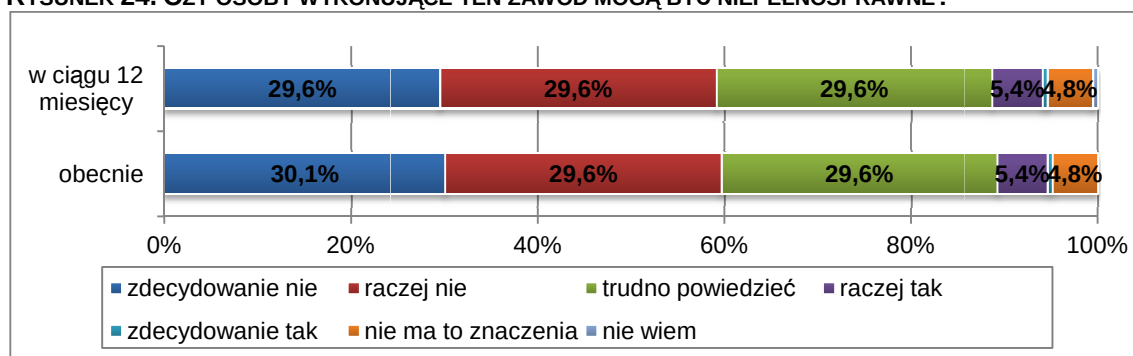

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci zostali również zapytani, czy w ich firmach obowiązki osób zatrudnionych w zawodach kluczowych dla firmy mogą być powierzone osobom niepełnosprawnym.

Większość z nich zadeklarowała, że osoby niepełnosprawne nie mogą wykonywać tych czynności obecnie („zdecydowanie nie”-30,1%, „raczej nie”-29,6%). Wyniki badań pokazują również, iż badani nie planują w ciągu najbliższych 12 miesięcy zatrudniać osób niepełnosprawnych na stanowiska kluczowe („zdecydowanie nie”-29,6% oraz „raczej nie”-29,6%) (rysunek 24).

RYСУNEK 24. CZY OSOBY WYKONUJĄCE TEN ZAWÓD MOGĄ BYĆ NIEPEŁNOSPRAWNE?

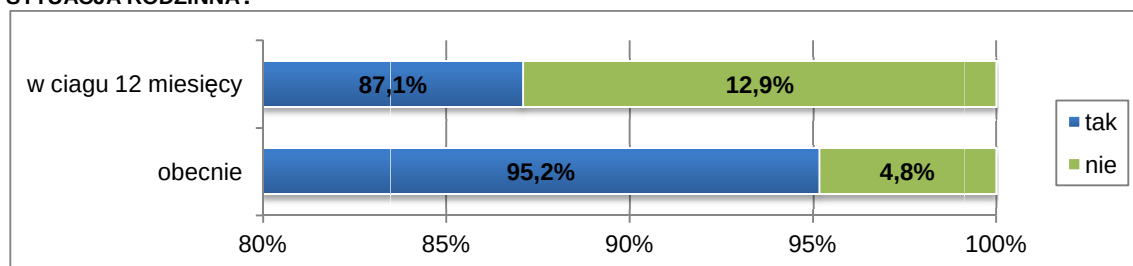

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani przedsiębiorcy w zdecydowanej większości przypadków (95,2%) wskazywali, że sytuacja rodzinna osób kandydujących na objęcie kluczowego stanowiska w ich firmie ma znaczenie (rysunek 25). Dla niemalże wszystkich respondentów (92,5%) posiadanie dzieci przez pracowników odgrywa dużą rolę przy podejmowaniu decyzji o przyjęciu danej osoby do pracy (rysunek 26).

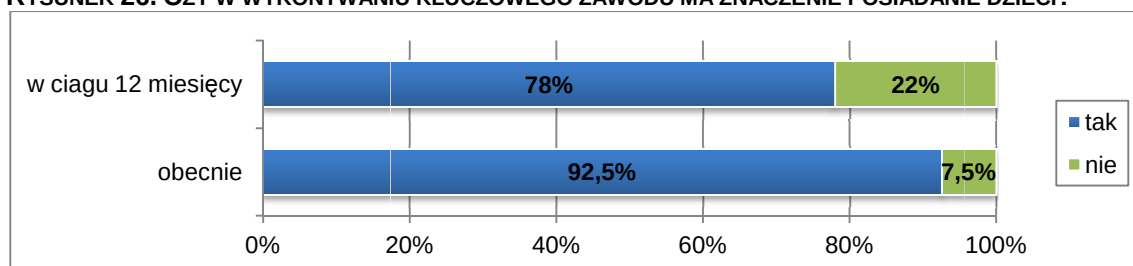
Z analizy danych wynika, że procent pracodawców zwracających uwagę na sytuację rodzinną przy zatrudnianiu nowych pracowników w najbliższym czasie zmniejszy się od stanu obecnego o 8,1%.

RYСУNEK 25. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE USTABILIZOWANA SYTUACJA RODZINNA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

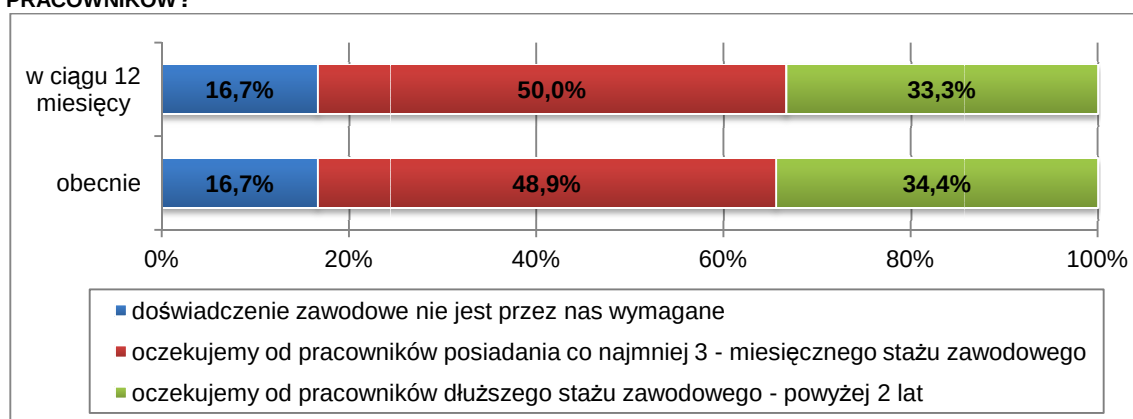
RYСУNEK 26. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE POSIADANIE DZIECI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dla większości badanych doświadczenie zawodowe potencjalnych pracowników ma znaczenie. Pracodawcy przy rekrutacji oczekują od kandydatów co najmniej 3 miesięcznego stażu pracy (48,9%) oraz stażu zawodowego powyżej dwóch lat (34,4%). Według deklaracji respondentów sytuacja ta w ciągu najbliższych 12 miesięcy nie ulegnie znaczącym zmianom (rysunek 27).

RYСУNEK 27. JAKIEGO DOŚWIADCZENIE ZAWODOWEGO OCZEKUJĄ PAŃSTWO OD SWOICH PRACOWNIKÓW?

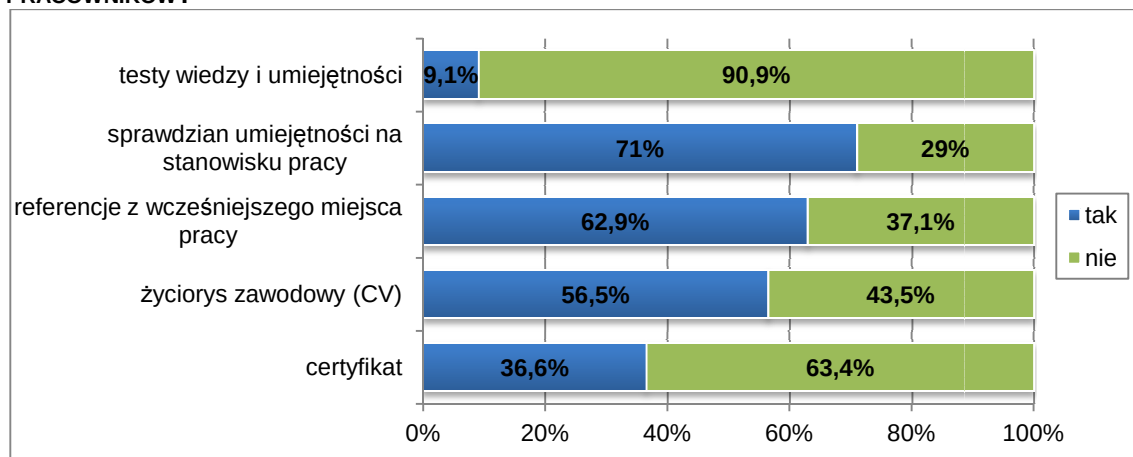

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani przedsiębiorcy najczęściej weryfikują umiejętności swoich nowoprzyjętych pracowników podczas wykonywania przez nich powierzonych im czynności na stanowisku pracy. Jest to najbardziej popularny sposób wstępnej weryfikacji potencjalnych pracowników, na który wskazało 71%

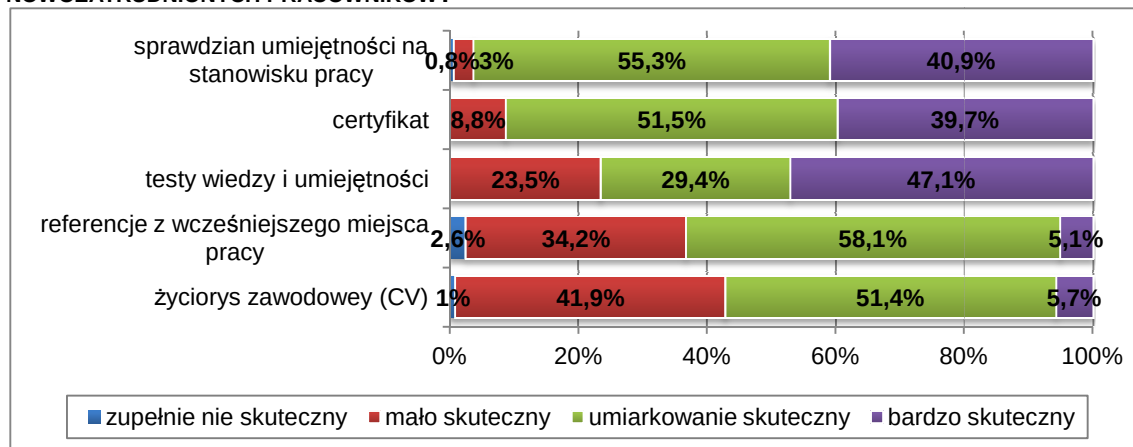
respondentów. Za najbardziej skuteczny sposób sprawdzania kwalifikacji nowozatrudnionych pracowników wśród wszystkich stosowanych przez pracodawców metod uznano testy wiedzy i umiejętności (47,1%) (rysunki 28 i 29).

RYСУNEK 28. W JAKI SPOSÓB SPRAWDZAJĄ PAŃSTWO KWALIFIKACJE NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 29. PROSZĘ OCENIĆ SKUTECZNOŚĆ SPOSOBÓW SPRAWDZANIA KWALIFIKACJI NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

6. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników badanych firm

Kolejna część skierowanego do przedsiębiorców kwestionariusza wywiadu, dotyczyła kwalifikacji pracowników w badanych firmach. Pytania posłużyły do znalezienia odpowiedzi na pytania:

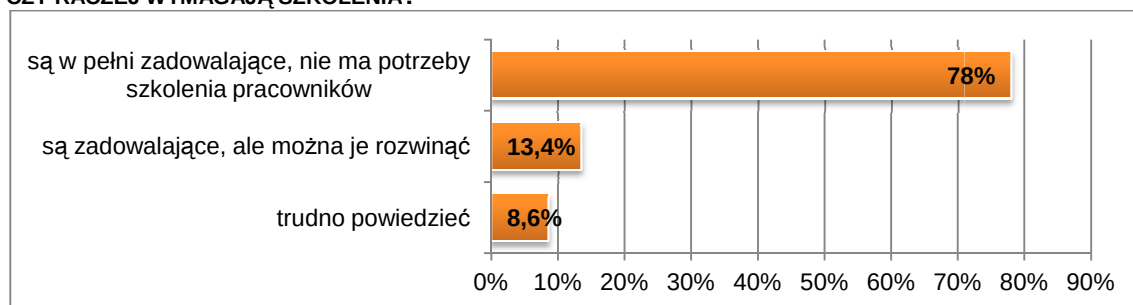
- ◆ Jak pracodawcy oceniają przygotowanie zawodowe potencjalnych pracowników?
- ◆ Jakim zdaniem pracowników są ich potrzeby szkoleniowe?
- ◆ Jakich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poszukują pracodawcy w ofertach pracy?

W odczuciu większości respondentów (78%), kwalifikacje pracowników są w pełni zadowalające i nie ma potrzeby szkolenia ich. Zaś 13,4% badanych zadeklarowało, że umiejętności pracowników są zadowalające, jednak można byłoby je rozwijać.

Wśród kwalifikacji jakich najczęściej brakuje kadrze, pracodawcy wskazywali:

- ◆ brak wiedzy na temat danej branży (17,1%),
- ◆ brak zaangażowania w wykonywaną pracę (17,1%),
- ◆ brak doświadczenia zawodowego (9,8%),
- ◆ brak umiejętności profesjonalnej obsługi klienta (9,8%),
- ◆ brak aktualnej wiedzy na temat prawa i konkretnych przepisów dotyczących branży (7,3%) (rysunek 30, tabela 19).

RYСУNEK 30. CZY W PANA/I ODCZUCIU KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW SĄ W PEŁNI ZADOWALAJĄCE, CZY RACZEJ WYMAGAJĄ SZKOLENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 19. JAKICH KWALIFIKACJI NAJCZĘŚCIEJ BRAKUJE PRACOWNIKOM PAŃSTWA FIRMY?

	n	%
Brak wiedzy na temat danej branży	7	17,1%
Brak zaangażowania w wykonywaną pracę	7	17,1%
Trudno powiedzieć	5	12,2%
Brak doświadczenia zawodowego	4	9,8%
Brak umiejętności profesjonalnej obsługi klienta	4	9,8%
Brak aktualnej wiedzy na temat prawa i konkretnych przepisów dotyczących branży	3	7,3%
Brak chęci do podnoszenia swojej wiedzy	2	4,9%
Brak znajomości najnowszych technologii	2	4,9%
Brak znajomości przepisów bhp	2	4,9%
Brak dokumentów potwierdzających umiejętności	1	2,4%
Brak kwalifikacji zawodowych	1	2,4%
Brak umiejętności manualnych	1	2,4%
Brak umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń	1	2,4%
Nie brakuje, ale można rozwijać	1	2,4%
Brak umiejętności wykorzystywania zdolności interpersonalnych	1	2,4%
Problem z redagowaniem pism urzędowych	1	2,4%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza zadowolenia pyrzyckich pracodawców z kwalifikacji pracowników pod względem branż, w ramach których działają badane przedsiębiorstwa, nie wykazała znaczących zależności.

Większość badanych pracodawców z powiatu pyrzyckiego, bez względu na sekcję działalności według PKD 2007 wskazała, iż kwalifikacje osób zatrudnionych w firmach, które reprezentują, są w pełni zadowalające i nie wymagają uzupełniania dodatkowymi szkoleniami. Oznacza to, że pyrzyccy pracodawcy są zadowoleni z poziomu reprezentowanego przez pracowników zatrudnianych w kluczowych zawodach oraz kwalifikacji jakie posiadają. Na potrzebę rozwinięcia kwalifikacji swoich pracowników, np. poprzez przeprowadzenie szkoleń pracowniczych wskazali jedynie pracodawcy z branży K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz branży M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (*tabela 20*). Przy czym najbardziej zadowoleni z posiadanych kwalifikacji pracowników byli pracodawcy zatrudniający pracowników w następujących zawodach kluczowych: nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji, kierownicy w hotelarstwie, lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji, farmaceuci oraz hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych (*tabela 21*).

TABELA 20. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM BRANŻ

	Są w pełni zadowalające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkolenia		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	68,2%	4	18,2%	0	0%	3	13,6%	22
C-przetwórstwo przemysłowe	8	72,7%	3	27,3%	0	0%	0	0%	11
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	24	75%	0	0%	0	0%	8	25%	32
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	28	63,6%	12	27,3%	0	0%	4	9,1%	44
H-transport i gospodarka magazynowa	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	77,8%	2	22,2%	0	0%	0	0%	9
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	2
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	80%	1	20%	0	0%	0	0%	5
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	3
P-edukacja	14	100%	0	0%	0	0%	0	0%	14

Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	100%	0	0%	0	0%	0	0%	21
S-pozostała działalność usługowa	17	89,5%	1	5,3%	0	0%	1	5,3%	19

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 21. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W ZAWODACH KLUCZOWYCH

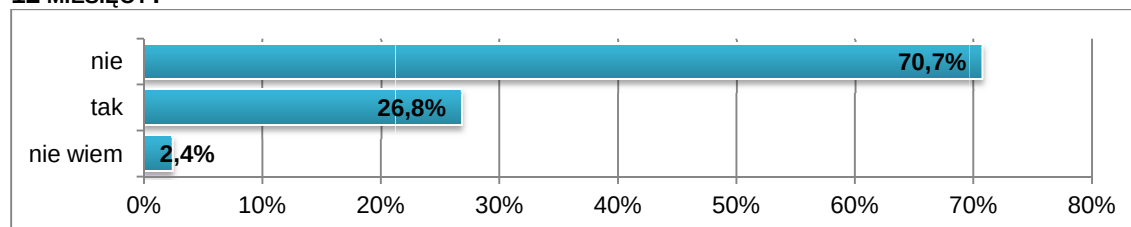
	Są w pełni zadowalające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkole		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	16	59,3%	9	33,3%	0	0%	2	7,4%	27
Ogrodnicy	8	57,1%	4	28,6%	0	0%	2	14,3%	14
Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego)	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%	11
Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	6	75%	0	0%	0	0%	2	25%	8
Tynkarze i pokrewni	3	37,5%	0	0%	0	0%	5	62,5%	8
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Kierownicy w hotelarstwie	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Lekarze bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Rolnicy upraw polowych	5	83,3%	0	0%	0	0%	1	16,7%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	4	66,7%	0	0%	0	0%	2	33,3%	6
Farmaceuci	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Hydraulicy i monterzy instalacji sanitarnych	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość badanych przedsiębiorstw zadeklarowała, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie kierowali swoich pracowników na szkolenia. Z analizy danych wynika, iż lokalne przedsiębiorstwa skierowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy na szkolenia około 105 osób.

RYСУNEK 31. CZY SKIEROWALI PAŃSTWO SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Szkolenia, w których udział wzięli pracownicy z badanych firm, najczęściej dotyczyły tematyki związanej z BHP (54,5%), szkoleń branżowych - nieruchomości (18,2%), szkoleń branżowych - przetwórstwo przemysłowe (18,2%). Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia tabela 22.

TABELA 22. JAKA BYŁA TEMATYKA SZKOLEŃ?

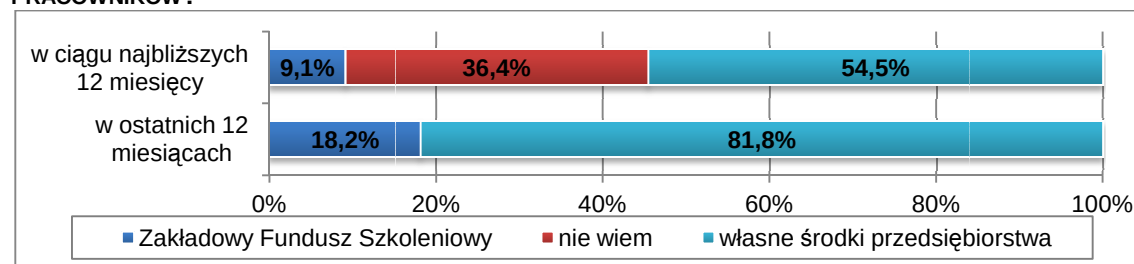
	n	%
Szkolenie BHP	6	54,5%
Szkolenie branżowe - nieruchomości	2	18,2%
Szkolenie branżowe - przetwórstwo przemysłowe	2	18,2%
Badanie rynku	1	9,1%
Podwyższanie kwalifikacji zawodowych	1	9,1%
Szkolenie z zakresu ochrony środowiska	1	9,1%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Organizowane szkolenia najczęściej finansowane są ze środków własnych przedsiębiorstwa (rysunek 32).

RYСУNEK 32. Z JAKICH ŹRÓDEŁ POCHODZĄ ŚRODKI, KTÓRE PRZEZNACZAJĄ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW?

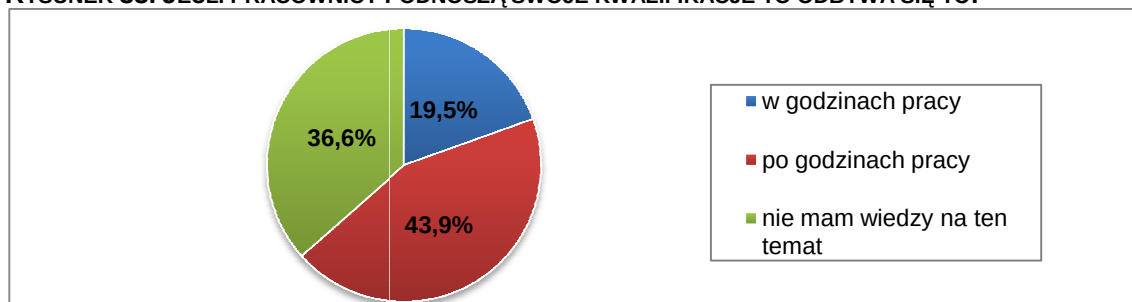

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Szkolenia pracowników najczęściej odbywają się po godzinach pracy. W ten sposób odpowiedziało 43,9% przedstawicieli badanych firm (rysunek 33).

RYSUNEK 33. JEŚLI PRACOWNICY PODNOSZĄ SWOJE KWALIFIKACJE TO ODBYWA SIĘ TO:

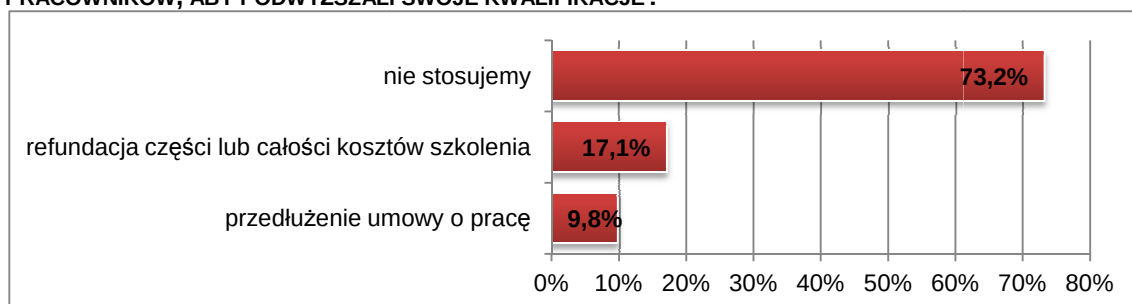

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad 70% przedsiębiorców zadeklarowało, iż nie stosuje żadnych metod zachęty w stosunku do pracowników, aby podwyższali swoje kwalifikacje. Natomiast pozostali pracodawcy wskazywali, iż najczęściej motywują pracowników, tym iż refundują im częściowo lub w całości koszty związane ze szkoleniem (17,1%), bądź przedłużają umowę o pracę (9,8%) (rysunek 34).

RYSUNEK 34. CZY STOSUJĄ PAŃSTWO W FIRMIE JAKIEŚ METODY ZACHĘTY W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW, ABY PODWYŻSZALI SWOJE KWALIFIKACJE?

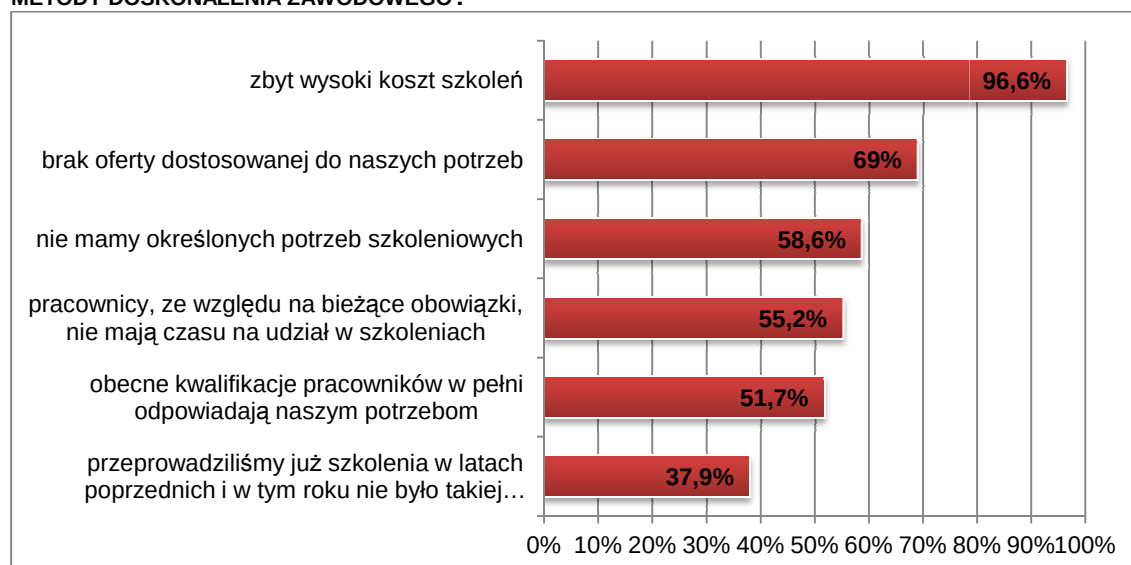
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następne pytanie zawarte w kwestionariuszu wywiadu skierowane było do tych przedsiębiorców, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali swych pracowników na szkolenia. Zostali oni poproszeni o podanie powodów, dla których nie skorzystali z tej możliwości.

Badani pracodawcy najczęściej wskazywali, iż nie zdecydowali się na szkolenia pracowników z racji tego, iż szkolenia są zbyt drogie (96,6%), bądź brakuje oferty dostosowanej do ich potrzeb (69%) (rysunek 35).

RYСУNEK 35. DLACZEGO NIE ZDECYDOWALI SIĘ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW CZY INNE METODY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO?

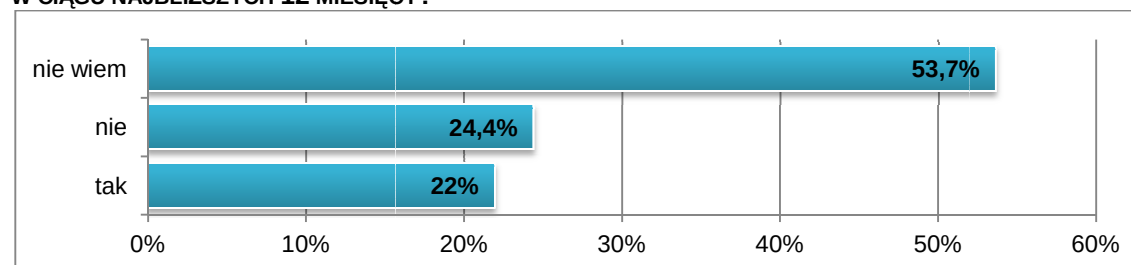

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali pracowników na szkolenia; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad połowa (53,7%) przedstawicieli badanych firm nie podjęła jeszcze decyzji, czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy skieruje swoich pracowników na szkolenia (rysunek 36). Z badania wynika, iż lokalni przedsiębiorcy w najbliższym czasie skierują na szkolenia około 45 pracowników.

RYСУNEK 36. CZY ZAMIERZACIE PAŃSTWO SKIEROWAĆ SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tabela 23 przedstawia tematykę szkoleń, na które będą kierowani pracownicy z badanych firm w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

TABELA 23. JAKA BĘDZIE TEMATYKA PLANOWANYCH SZKOLEŃ?

	n	%
Szkolenia specjalistyczne	3	33,3%
Szkolenie branżowe- przetwórstwo przemysłowe	2	22,2%
Szkolenie branżowe - budownictwo	2	22,2%
Kurs branżowy - automatyka przemysłowa	1	11,1%

Szkolenia branżowe - handel	1	11,1%
Szkolenia branżowe - nieruchomości	1	11,1%

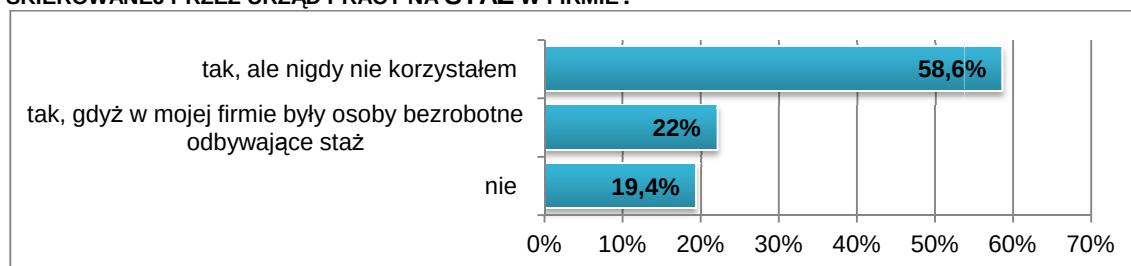
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zamierzają skierować pracowników na szkolenie w ciągu najbliższych 12 miesięcy

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

7. Możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych

Osoby bezrobotne mogą być kierowane przez Powiatowy Urząd Pracy na staże zawodowe do przedsiębiorstw z terenu powiatu. Świadomość tego faktu ma zdecydowana większość respondentów (80,6%). Wśród nich 22% skorzystało z takiej możliwości (rysunek 37).

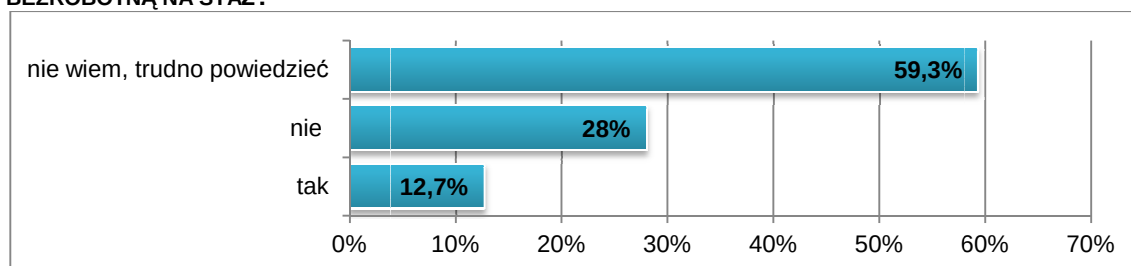
RYСУNEK 37. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYJĘCIA OSOBY BEZROBOTNEJ, SKIEROWANEJ PRZEZ URZĄD PRACY NA STAŻ W FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród tych przedsiębiorców, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia na staż osoby bezrobotnej, 59,3% nie podjęło jeszcze decyzji o tym czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy przyjmą osobę bezrobotną na staż zawodowy. Niepełna 13% pracodawców zamierza przyjąć około 30 osób (rysunek 38).

RYСУNEK 38. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ NA STAŻ?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Lokalni przedsiębiorcy planują przyjąć osoby bezrobotne w ramach praktycznej nauki zawodu w następujących zawodach:

- ◆ pracownik ogólnobudowlany,
- ◆ sprzątac,
- ◆ mechanik,
- ◆ magazynier,

- ♦ pracownik administracyjno-biurowy (tabela 24).

TABELA 24. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik ogólnobudowlany	7	36,8%
Sprzątacze	4	21,1%
Mechanik	3	15,8%
Magazynier	2	10,5%
Pracownik administracyjno-biurowy	1	5,3%
Elektryk	1	5,3%
Fryzjer	1	5,3%
Kasjer/sprzedawca	1	5,3%
Kucharz	1	5,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najważniejszymi kwalifikacjami, jakich oczekują pracodawcy od osób bezrobotnych są:

- ♦ wykształcenie zasadnicze zawodowe,
- ♦ wykształcenie średnie techniczne,
- ♦ doświadczenie (tabela 25).

TABELA 25. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

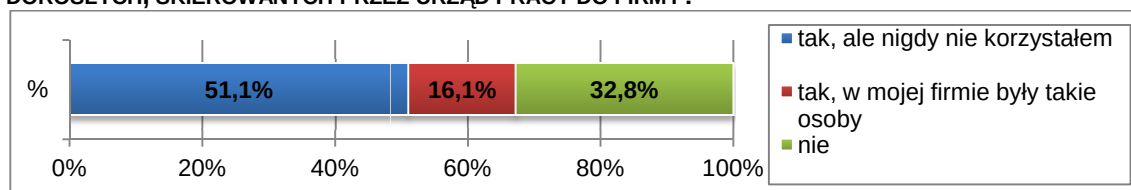
	n	%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	13	68,4%
Wykształcenie średnie techniczne	3	15,8%
Doświadczenie	2	10,5%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość przedsiębiorców (67,2%) zadeklarowała również, iż wie, że istnieje możliwość przyjmowania osób bezrobotnych skierowanych przez urząd pracy, w ramach przygotowania zawodowego dorosłych, z czego jedynie 16,1% skorzystało z tej możliwości (rysunek 39).

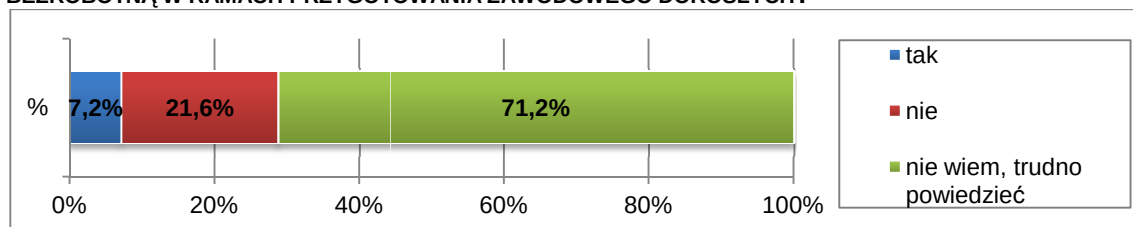
RYСУNEK 39. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH, SKIEROWANYCH PRZEZ URZĄD PRACY DO FIRMY?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badanie wykazało, iż 71,2% pracodawców nie podjęło jeszcze decyzji o tym, czy przyjmą osoby bezrobotne w ramach przygotowania zawodowego dorosłych w ciągu najbliższych 12 miesięcy. Taką możliwość w najbliższym czasie planuje wykorzystać 7,2% respondentów (rysunek 40).

RYСУNEK 40. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Lokalni przedsiębiorcy planują przyjąć 10 osób bezrobotnych w ramach przygotowania zawodowego dorosłych w następujących zawodach:

- ◆ pracownik ogólnobudowlany,
- ◆ ogrodnik,
- ◆ handlowiec,
- ◆ hydraulik.

Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia (tabela 26).

TABELA 26. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Pracownik ogólnobudowlany	5	56%
Ogródnik	2	22%
Handlowiec	1	11%
Hydraulik	1	11%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Badani wśród najważniejszych kwalifikacji, jakich oczekują od osób bezrobotnych najczęściej wskazywali:

- ◆ wykształcenie zasadnicze zawodowe,
- ◆ doświadczenie,
- ◆ wykształcenie średnie techniczne.

Pozostały rozkład odpowiedzi przedstawia tabela 27.

TABELA 27. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
wykształcenie zasadnicze zawodowe	6	67%
doświadczenie	2	22%
wykształcenie średnie techniczne	1	11%

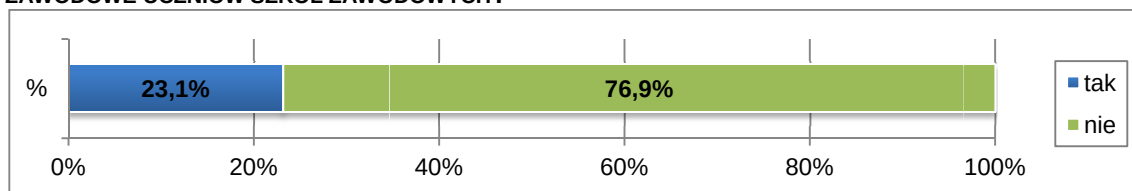
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8. Praktyki zawodowe uczniów szkół zawodowych

Wśród ogółu badanych pracodawców 76,9% w ciągu ostatnich 5 lat organizowało praktyki zawodowe dla uczniów szkół zawodowych (rysunek 41).

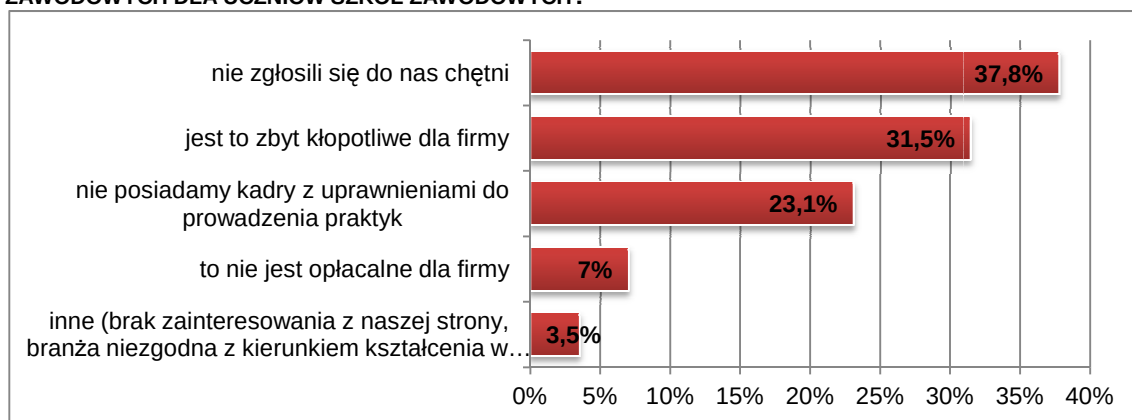
RYСУNEK 41. CZY W CIĄGU OSTATNICH 5 LAT W PAŃSTWA FIRMIE ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najczęstszą przyczyną nieorganizowania praktyk zawodowych w opinii respondentów jest fakt, iż nie zgłosili się do nich żadni chętni (37,8% wskazań). Część przedsiębiorców nie podejmowała takiej działalności, ze względu na to, iż jest to zbyt kłopotliwe (31,5%). Pozostałe osoby wskazały, iż nie posiadają kadry z uprawnieniami do prowadzenia praktyk (23,1%) bądź jest to dla nich nieopłacalne (7%) (rysunek 42).

RYСУNEK 42. PROSZĘ WSKAZAĆ DLACZEGO W PAŃSTWA FIRMIE NIE ORGANIZOWANO PRAKTYK ZAWODOWYCH DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach nie odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Praktyki zawodowe uczniów najczęściej odbywają się w takich zawodach jak: kasjer/sprzedawca, mechanik, fryzjer, pracownik ogólnobudowlany, hydraulik. Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia tabela 28.

TABELA 28. W JAKICH ZAWODACH NAJCZĘŚCIEJ ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

	n	%
Kasjer/sprzedawca	6	14%
Mechanik	5	11,6%
Fryzjer	4	9,3%
Pracownik ogólnobudowlany	4	9,3%
Hydraulik	3	7%
Ogrodnik	3	7%
Blacharz	2	4,7%
Elektryk	2	4,7%
Farmaceuta	2	4,7%
Spawacz	2	4,7%
ślusarz	2	4,7%
Cukiernik	1	2,3%
Kelner	1	2,3%
Lakiernik	1	2,3%
Malarz	1	2,3%
Monter	1	2,3%
Murarz	1	2,3%
Piekarz	1	2,3%
Recepcjonista	1	2,3%
Rolnik	1	2,3%
Rzeźnik	1	2,3%
Stolarz	1	2,3%
Tynkarz	1	2,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

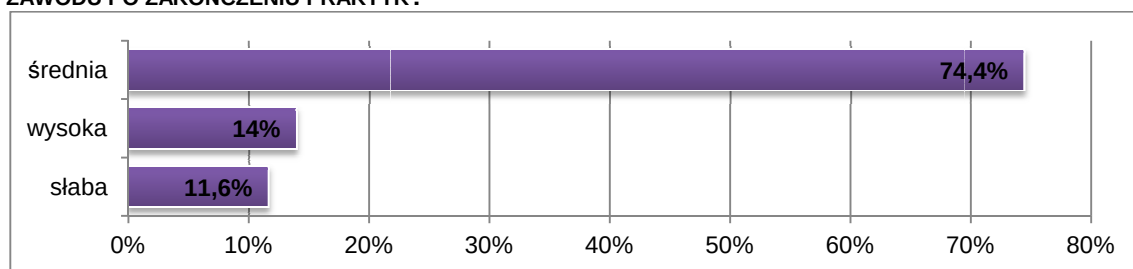
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród badanych pracodawców 74,4% oceniło praktyczne przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu po zakończeniu praktyk jako średnie. W przypadku stopnia przygotowania teoretycznego uczniów, respondenci również ocenili go jako średni (81%).

Powołując się na wyniki badania, średnia ocena przygotowania praktycznego uczniów wystawiona przez pracodawców wynosi 3,02, natomiast średnia ocena przygotowania teoretycznego uczniów wynosi 2,93¹ (rysunki 43 i 44).

¹ na pięcio-punktowej skali, gdzie 1 oznacza „bardzo słabe”, a 5 „bardzo wysokie”

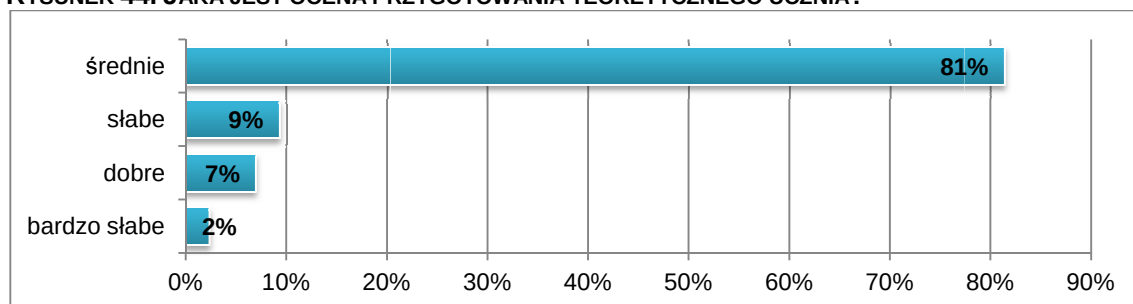
RYСУNEK 43. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA PRAKTYCZNEGO UCZNIA DO WYKONYWANIA ZAWODU PO ZAKOŃCZENIU PRAKTYK?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 44. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA TEORETYCZNEGO UCZNIA?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wnioski i rekomendacje

- ◆ analiza materiału badawczego wykazała, iż w powiecie pyrzyckim w większości badanych przedsiębiorstwach nie planuje się znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. Mimo to zauważyć można, że przedsiębiorcy częściej planują zwiększenie zatrudniania, niż redukcję etatów,
- ◆ do zawodów kluczowych w powiecie można zaliczyć :
 - sprzedawca sklepowy (ekspedient),
 - pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji,
 - ogrodnicy,
 - nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), tynkarze i pokrewni
- ◆ w większości pyrzyckich firm oczekuje się od pracowników wykształcenia zasadniczego zawodowego, bądź średniego technicznego,
- ◆ od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych w opinii większości badanych pracownicy powinni posiadać takie umiejętności jak:
 - jasne przekazywanie myśli,
 - łatwe nawiązywanie kontaktów ze współpracownikami czy klientami,
 - łatwość nawiązywania kontaktów,

- terminowa realizacja zaplanowanych działań,
- współpraca w grupie,
- ◆ najbardziej pożądanymi cechami psychofizycznymi u osób zatrudnionych w badanych firmach są:
 - zdyscyplinowanie,
 - punktualność,
 - sprawność fizyczna,
 - skrupulatność,
 - samodyscyplina,
- ◆ przedstawiciele pyrzyckich firm w większości zadeklarowali, iż nie ma znaczenia miejsce zamieszkania pracowników, bądź pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy. Jeśli zaś chodzi o płeć pracowników, to z badania wynika, iż cecha ta uzależniona jest od profilu działalności danej firmy – w badanych firmach płeć pracownika albo nie ma znaczenia, bądź preferuje się zatrudnianie mężczyzn. Biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców odnośnie wieku pracowników – w większości przypadków wiek osób zatrudnionych w badanych firmach ma znaczenie - preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 26 a 45 rokiem życia. Badanie wykazało również, iż w opinii większego odsetka badanych ma znaczenie ustabilizowana sytuacja rodzinna, choć na podstawie zebranego materiału badawczego nie można jednoznacznie stwierdzić, że życie osobiste pracowników wpływa na ich sytuację zawodową,
- ◆ w większości badanych firm pracodawcy oczekują, aby potencjalni pracownicy posiadali co najmniej 3 – miesięczny staż zawodowy,
- ◆ pyrzyccy pracodawcy w większości są zadowoleni z kwalifikacji swych pracowników, choć pojawiały się opinie, iż można by było je rozwinąć,
- ◆ większość przedsiębiorców z badanego powiatu zadeklarowało, iż w ciągu ostatniego roku nie kierowali swych pracowników na szkolenia, czego głównym powodem był zbyt wysoki koszt szkoleń, bądź brak oferty dostosowanej do potrzeb szkoleniowych przedsiębiorstwa,
- ◆ większość pracodawców, mimo iż wiedzą, że istnieje możliwość przyjęcia osoby bezrobotnej skierowanej przez urząd pracy na staż, bądź przygotowanie zawodowe w firmie, nie korzysta z takiej możliwości. Ponadto badanie wykazało, iż w większości pyrzyckich firm nie organizuje się praktyk zawodowych dla uczniów, czego głównym powodem w opinii pracodawców jest brak chętnych, lub jest to zbyt kłopotliwe dla firmy.

Przeprowadzone badanie i uzyskane wyniki oraz szczegółowe rozpoznanie sytuacji i oczekiwań pracodawców w powiecie pyrzyckim pozwoliły na stworzenie rekomendacji, które wynikają z różnego rodzaju danych zdobytych w trakcie procedury badawczej:

Lp.	Wnioski i rekomendacje
1.	Współpraca na większą skalę Powiatowego Urzędu Pracy z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących oczekiwań pracodawców co do kwalifikacji i kompetencji potencjalnych pracowników. Współpraca ta miałaby polegać głównie na obustronnej wymianie informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego działania zarówno instytucji rynku pracy, jak i pracodawców (np. internetowa platforma komunikacji między PUP a pracodawcami, newsletter, bieżące sprawozdania z zapotrzebowania pracodawców na określone kwalifikacje czy szkolenia zawodowe, itp.)
2.	Przeprowadzanie na większą skalę szkoleń pracowniczych jako instrumentu motywowania oraz podnoszenia kwalifikacji zasobów ludzkich oraz jako element promocji kształcenia ustawicznego stanowiącego dobrą praktykę. Ma to na celu spowodowanie elastycznego podejścia do kariery zawodowej przez zachodniopomorskich pracowników i natychmiastowe reagowanie na zmiany zapotrzebowania lokalnego/regionalnego rynku pracy. Ponadto ważne jest aby uświadamiać osoby starające się o przyjęcie do pracy, jak ważne dla współczesnych pracodawców są cechy interpersonalne.
3.	Dostosowanie oferty szkoleniowej Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji szkoleniowych do oczekiwań branżowych zgłaszanych przez lokalnych i regionalnych pracodawców, bowiem ofertę szkoleniową należy konstruować m.in. w oparciu o potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy. Natomiast w województwie zachodniopomorskim brak jest szerszej współpracy między pracodawcami, a instytucjami rynku pracy w tym zakresie.
4.	Szersza promocja szkolnictwa zawodowego oraz specjalistycznego w regionie, w celu uzupełnienia niedoborów kwalifikacyjnych związanych w dużej mierze z deficytowymi zawodami technicznymi (m.in. wsparcie szkół zawodowych w rozwoju ich relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym; większy nacisk na przeprowadzanie praktyk zawodowych w celu nabycia zwłaszcza wiedzy i kompetencji miękkich przez potencjalnych pracowników już na etapie ich edukacji na poziomie średnim).
5.	Stały monitoring ogłoszeń o pracę dotyczących lokalnych rynków pracy, w celu sprawnego ustalania trendów i tendencji popytowych, mające na celu jak najlepsze rozpoznanie specyfiki danego rynku, a tym samym rzetelne rozplanowanie podejmowanych na lokalnych rynkach działań związanych m.in. z inwestycjami czy rozszerzaniem działalności niektórych firm.